

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 „ — „
četrť : 6 „ 50 „
mesec : 2 „ 20 „

V upravnistvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 „ — „
četrť : 5 „ — „
mesec : 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnistvo v
Katoliški tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 112

V Ljubljani, v soboto 17. maja 1902.

Letnik XXX.

IV. shod slovanskih časnikarjev v Ljubljani.

Praha 1898

Krakovo 1899

Dubrovnik 1901

Ljubljana 1902

Prišel je zaželeni dan, ko sprejema
bela Ljubljana mile goste v svojo
sredo. Iz *Zlate Prage*, kjer umni
in delavni češki narod krepko brani
svoje pravice, — izpod starodavnega
Wawela, kjer živi viteški narod poljski, odličen
po zgodovini, domovinski ljubezni in idealni po-
žrtvovalnosti, — iz zelenih planjav, kjer se glase
sladki zvoki *Ševčenkovega* jezika v zdravi in
kreпки grani ruskega naroda, — izpod visoke
Tatre, kjer tlačeni Slovaki, vedno trpeč in nikdar
ne obupajoč, brani svoj dom, svoj jezik in svoj
obstane, — iz kraljevega *Zagreba*, koder bijejo
gorka srca bližnjih nam bratov hrvaških, — od
sinje *Adrije*, kjer plovejo brodovi krepkih sinov
hrvaškega in srbskega naroda, — od severa in
juga, od blizu in daleč so prišli *zastopniki slo-
vanske ideje in kulture*.

Zapustili so za kratko dobo težko delo, ki
jim ga nalaga važni in velepomembni poklic.

Več kakor katerikoli drugi narodi so slo-
vanska ljudstva dolžna hvale svojemu časo-
pisju. Saj časopisje je bila ona *edina moč*, ki
je dvignila slovanstvo iz mrtvila, ki je vžgala luč
slovanske samozavesti, ki jo dan na dan neguje,
hrani in krepi. Časopisje je bila *edina kulturna
sila*, ki se je postavila proti tujemu navalu, in
vzbudivši druge duševne moči dvignila ljudstvo
k narodnemu in kulturnemu delu. Časnikar je
stal na straži, on je klical, opominjal, bodril —
in vstale so čete vnetih delavcev, boriteljev in
vodnikov ter izvrševale to, kar jim je narekavalo
časopisje. — To je moč časopisja — *moč idej
in duševnega voditeljstva*.

Zato je za vsak narod *najvažnejša kulturna
zadeva* njegovo časnikarstvo. Čim *višji* in *ple-
menitejši* je časnikar, tem *višje* se dvigne javno
mnenje, tem *čistejšje* so ideje, ki gibljejo njegovo
politično, slovstveno in gospodarsko življenje.

Z veseljem pozdravljamo koristni sklep, da
se shajajo slovanski časnikarji, da se med seboj
posvetujejo in spoznavajo. To more roditi le *naj-
boljše in najblažje sadove*, ne le za slovanske
rodove, ampak tudi za *celokupno državo*.

Bilo je pri prvem shodu slovanskih časnika-
rjev v Pragi. In tam je kratko in jedrnat rekel
tedanji prvi podpredsednik, *Chylinski*, glavni
urednik krakovskega „Czasa“: „Kaj hočemo in
za kaj se naporujemo? Mi hočemo *braniť svojo
vero, svojo zemljo, svoj materni jezik*, hočemo
braniť svojo *avtonomijo in jo razširjati*, braniť
popolno ravnopravnost in svobodni razvoj
vseh narodov, spojenih v *Avstriji pod žezlom
plemenitega vladarja*, in se bomo upirali z vso
silo težnjam in zahtevam po *krivični nadvladi*
kateregakoli rodu ali jezika; mi hočemo braniť
temelje ustavnega življenja proti tem, kateri
lahkomiselno izpodkopujejo njegove življenske
korenine. Želimo, da bi se *narodnostni in jezi-
kovni spori*, kateri kot odprta rana razjedajo
notranji državni organizem, *pomirili* kar naj-
hitreje z *vzajemnim sporazumljenjem*, a pri tem
ne pozabimo nikdar, da moreta sporazum in po-
godba imeti *stalen uspeh le tedaj*, ako se skle-
neta med *enakimi*. Za *sporazumljenje smo
vsak čas pripravljeni, za potlačenje in po-
hlapčevanje nikdar*. Na tem stališču mora stati
slovansko časopisje v Avstriji.“

Tega duha in teh nazorov časnikarje z ra-
dostjo pozdravljamo v Ljubljani. Saj vse to bra-
nimo mi, za vse to se borimo, tem bolj vroče
in naporno, čim bolj smo vsega tega potrebni.
Za vero in dom, za materinščino in enakopra-
vnost, za kulturni razvoj in narodno blagostanje,
za srečo in prospeh slovenskega ljudstva — za
to se trudimo, in z radostnim srcem sprejemamo
brate, ki se drugod bore za iste ideale.

Zatorej: Dobro došli v Ljubljani!

Pozitivno delo.

Prvo, kar daje človeku vrednost, je njegovo delo. Delo je izvor dostojanstva in zaslužnja. Zato pa vse sodimo po delih, zlasti pa narode in stranke.

V naši novejši zgodovini razločujemo tri dobe. Bila je prva doba narodne navdušenosti, lepa mladeniška doba, ki je bila velika v pesmih in zdravicah. Imela je svoje mladostne hibe. Del takozvane „svetne inteligence“ se je udal liberalizmu in je udaril na struno »Los von Rom«. Zdravejši del naroda je ostal pri idealih svojih očakov in se ni dal premotiti. »Mladi«, »liberalci«, »naprednjaki«, »omikanci«, in kakor so se zvali, so šli v odpuh vedno dalje svojo pot, dokler niso prišli do popolne negacije krščanstva.

Zdaj je bilo treba odločnega koraka. Nastopil je dr. Mahnič z »Rimskim Katolikom«, nastala je cela vrsta izbornih časopisov, ki so krepko in urno branili vero očetov in krščansko omiko proti materializmu, ki se je jel bahato razraščati v slovestvu in življenju. Nastal je boj, ljuta borba za ideje in ideale.

Mejnik tega gibanja je bil prvi katoliški shod, ki ga je sklical rajni knezoškof Missia. Ves gnev, vse sovraštvo, vsa ljutost v srce zadetega protikrščanstva, je padlo nanj. Še zadnji čas zopet mečejo blato na njegovo svežo gomilo. A s to zavestjo je lahko legel v grob Missia, da je izkazal slovenskemu narodu vedno dobroto, nego vsi njegovi nasprotniki.

Živahno delo se je začelo po prvem slov. katol. shodu. Padla je v mase socialna misel, in je vzplapolala v živem plamenu. Začelo se je delavsko gibanje, snovala so se kmečka društva, posojilnice, hranilnice, zbirali so se obrtniki, shod za shodom, poizkus za poizkusom, ustanove finančnega in dobroteljnega značaja so rastle. Tu se je katoliška ideja izkazala kot neizcrpen vir življenja, navdušenja in delovanja. In ob strani je stal liberalizem. Ljudstvo je šlo vse v katoliški tabor, in oholi magnati liberalci so samevali v družbi nemških baronov. Liberalizem, odpadel od vere, je šel v svoji brezznačajnosti tako daleč, da je odpadel od narodnosti in se z Nemci zvezal proti slovenski katoliškonarodni stranki. Tako je napravil vse. Zdaj ga drži pokonci milost nemške vlade in nemškega veleposestva.

Slovensko katoliško gibanje, veselo začeto in vneto nadaljevano, je bilo pa treba poglobiti in urediti. To je veliko delo drugega slovenskega katoliškega shoda. Kdor hoče spoznati vseobsežnost slovenskega kulturnega gibanja v zadnjem času, naj nikari ne pozabi proučiti resolucije tega shoda! Tu je začetan program tako jasen in določen, da služi ne le v navodilo politiku, ampak tudi v orožje apologetu in v kompendij socio-

logu. Ogromna množica naroda je sankcionirala ta svoj politični kodeks. Nastopila je zrela doba dela in premisleka.

V dvojnem oziru se kaže zdaj to delovanje: V moralno-verskem in socialno-gospodarskem.

Najprej treba dvigniti umsko in moralno moč ljudstva. V to nam služijo cerkvena društva, ki zbirajo mladeniče, dekleta, žene, može k verskim vajam in čuvajo nad moralno vzgojo.

Njim se pridružujejo bralna in izobraževalna društva, v katerih dobiva zlasti mladina časopise, knjige, komična predavanja, v katerih se vadi v govorništvu, v pisanju, kjer nahaja poštene zabave v gledaliških predstavah, in izletih itd. Nepregledno je polje, katero se tu odpira delavnemu ljudskemu prijatelju.

Pridejo narodno-gospodarska društva. Mi smo ležali daleč spodaj. Odkar društvo je cvetelo pred prvimi katol. shodom na Slovenskem po vseh krajih. Najprimitivnejše oblike denarnega prometa so bile ljudstvu neznane. Spekulantje, surovi in neotesani, so živeli med preprosto maso kakor volkovi sredi ovčje črede. Padla je pa v narod ideja gospodarske osvoboditve, ideja združništva, hrepenenje po napredku, po razvoju ekonomičnih sil. In glejte: kot novi misijonarji nove dobe so se šli duhovniki najprej učiti sami, so se sami izobrazili, in potem so ustanavljali ljudstvu posojilnice in zadruge.

Junak je bil duhovnik v turških časih, ki je z mečem v roki branil domovino. Isto junaštvo so pokazali oni, ki so preganjani od vlade, denuncirani, obrekovani, teptani in zasramovani, dvigali prapor gospodarskega osvobođenja ljudskega.

To je največje kulturno delo, katero se je kdaj izvršilo na zemlji slovenski.

In tako gremo naprej. Niti nasilje oblastev, niti zloba zavistnikov nas ne bota omajali.

Organizacija se izvršuje, vedno trdneje se sklepa. In ko bo organiziran ves slovenski narod od severne meje do adriatskega morja, in ko bo ta organizacija vezala z duševno vezjo na materno telo tudi ločene sinove v Ameriki in v Egiptu — tedaj bomo šele imeli garancijo, da naš narod ostane na površju med kulturnimi narodi, kot majhen rod po številu, a velik po svojem razumu.

Goriške razmere.

Iz Gorice, 16. maja.

Odkar sta gg. dr. Tuma in Gabršček dvignila na Goriškem prapor »boja proti klerikalizmu«, odkar se sramoti in pobija v »Soči« vse, kar ima katoliško ime, gre pri nas razvoj dosledno dalje. Liberalno časopisje bo utonilo v svoji umazanosti, ker kar

je presurovo, to se pač ne more stalno obdržati, zlasti tam ne, kjer stori katoliška stranka svojo popolno dolžnost v narodnem in socialnem oziru.

Uspehi vsega napora, kar sta ga žrtvovala oba voditelja med huronskim krikom raznih elementov, ki pobijajo vse, kar je krščanskega, sadovi vsega vedletnega boja proti katoliškonarodni stranki pač niso veliki. Tudi pri narodno-gospodarskih načrtih in nakanah nima »napredna« stranka nikakih uspehov, ker se je postavila na nemogoče stališče skrajnega in transigentnega liberalizma. Kar prime v roke, vse je strankarsko, vse okuženo s sovraštvom. Tudi nimajo nasprotniki za seboj pravega rodoljubnega in požrtvovalnega občinstva. Pri nas duhovnik žrtvuje večinoma vse, kar premore: Dela v potu svojega obraza zastonj vse, govori, poučuje, in nazadnje še plačuje za javne potrebe. Pri liberalcu je druga. Pristaši te stranke so večinoma sebični ljudje, katerim je njihov žep več kot vse drugo.

Liberalna stranka je osnovala zdaj »Narodni sklad«. Ta je namenjen zato, da si povrnejo liberalci stroške in dolgove, ki so jih naredili ob zadnjih volitvah. Liberalno »Pevsko in bralno društvo«. To je zdaj zelo na slabem. Pri zadnjem izletu na Ajdovšico so se godile stvari, ki so spravile kapelnika Steleta v zapor... Pustimo to žalostno poglavje! Jako prav je storil g. Benšek, da ni prišel v to družbo. »Trgovsko in obrtno društvo« umira zaradi tega, ker se je v njem več govorilo o boju proti »klerikalcem«, kakor pa o »prekomorski trgovini«, katero ima v svojem programu. A. Kristan, glavni steber, je šel — ne ve se kam. Drugi voditelj za njim je bil gospod Vernik. Ta je tudi izginil — zapustivši svoje tirjatve »Narodnemu skladu«.

Katoliško-narodna stranka, katera drži še krepko po koncu katoliški prapor, dvignjen od dr. Mahniča, je osredotočila svoje delovanje zdaj na utrditev denarnega zavoda »Centralne posojilnice«. Vsakdo si lahko misli, kako težko je bilo v prepiru osnovati tak zavod. Liberalna stranka je uprizorila proti njej velikansko borbo. Z vsemi sredstvi so jo hoteli diskreditirati. Napovedovali so jej bankerot, obrekovali domoljubne može, ki so jo snovali. Hoteli so razbiti začetek prepotrebne ljudske organizacije. A pri vsem tem se je zavod polagoma razvijal — jeza »naprednjakov« pa je rasla. Hranilne vloge so v kratkem času narasle na pol milijona kron, in od 1. maja dela »Centralna posojilnica« s svojim denarjem brez vsake pomoči od drugih zavodov, pri katerih ima sicer najboljše kredit.

Prišel bo čas, ko bo imela katoliško-narodna stranka vse v resnici zdravo narodno in socialno delo na svojih ramah. Vedno očita »Soča« naši stranki, da ni narodna. A v isti sapi, ko nam je to očitala, je sama milo prosila Italijane, naj se združijo s slovenskimi liberalci proti

kat. narodni stranki! Liberalna stranka je napovedala boj našemu političnemu društvu »Sloga«, in za »Šolski dom« bo kmalu tudi edini požrtvovalni dobrotnik toliko zasramovani — »brezdomovince«.

Trst.

Iz Trsta 16. maja.

Z ozirom na obisk slovenskih časnikarjev, namenjen našemu trgovinskemu emporiju ob Adriji, pač ne bo odveč nekaj podatkov o kulturnem in političnem položaju Slovanstva v Trstu.

Med tržaškimi slovenskimi listi je prva »Edinost«, političen dnevnik, zasnovan leta 1876. Izprva je izhajala vsakih 14 dni ter se je polagoma razvila v dnevnik. Tendenca lista je: gojenje slovenske zavednosti in vzbujanje slovenske narodne zavednosti. »Edinost« neče biti niti katoliško-narodna niti liberalna. Od leta 1898 sem ima »Edinost« lastno tiskarno, katero je takorekoč iz ničesar ustvaril in zagotovil prvobornik tržaških Slovencev, odvetnik in deželni poslanec dr. Gustav Gregorin. V tiskarni »Edinosti« izhajajo še »Slovenka«, ki goji feminizem, ter izhaja od 1. 1897, »Svetilnik«, ki izhaja 2. leto po dvakrat na mesec s podobami in radikalno narodno tendenco. »Vinarski in vrtnarski list«, glasilo kmetijske družbe za Trst in okolico, ki izhaja po enkrat na mesec, humoristični list »Brivec«, s politično, radikalno narodno tendenco, izhajajoč trikrat na mesec.

Izven tiskarne »Edinost« izhaja: »Novi list«, narodni tednik, s prilogo »Mali Novičar«.

Najsijajnejše se je pokazala narodna zavednost o zadnjih državnozborskih volitvah (januarja 1901) v peti kuriji. O tej priliki je prišlo po vročem boju med italijanskim nacionalnim kandidatom Attiljem Hortisom, kandidatom slovenske narodne stranke adv. dr. Otokarjem Rybašem, in kandidatom mednarodnih soc. demokratov, te dni umrlim Karolom Ucekarjem, do ožje volitve med prvima dvema ter je dobil o tej priliki slov. kandidat 8414 glasov, italijanski pa 10699. Izid te volitve, ki je povzročil senzacijo po vsej Avstriji, je dokazal, da je v Trstu in okolici slovensko prebivalstvo skoro enako močno, kakor italijansko, dočim izkazuje uradna statistika le okoli 20% Slovencev!

Nadaljni dokaz narodne zavednosti tržaških Slovencev je okolnost, da imajo isti v mestu in okolici kakih 40 samo gospodarskih društev, katerih najvažnejše je »Tržaška posojilnica in hranilnica«, ki se je tekom 11letnega obstanka razvila v krepak denarni zavod, ki izkazuje sedaj že okoli 8—9 milijonov kron letnega prometa.

Ta zavod posega zlasti od lanskega leta globoko v naše gospodarsko in društveno življenje. Tekom enega leta je namreč »Tržaška posojilnica in hranilnica« omogočila nakup petih hiš, ki imajo služiti slov. na-

je priredil napev za zbor, in tako se je 7. januarja 1835. prvokrat ta davorija javno pela v zagrebškem gledališču z nepopisnim oduševljenjem vsega občinstva.

Od tedaj pa vse do svoje visoke starosti se je bavil F. Livadić z zlaganjem popevk in s komponiranjem raznih napevov, od katerih bi za nas bile največje vrednosti glasba za Kukuljevićevo dramo »Jurani Sofija«, ki se je izvajala pri prvi predstavi 10. junija 1840. v gledališču, ali se je na žalost izgubila z glasbo, katero je kasneje napisal za Bogovičevega »Franko-pana«.

Livadićeva hiša v Samoboru je bila isto, kar Gajeva v Zagrebu: zbirališče vseh narodnih prvakov in uglednih tujcev. Tudi nesrečni Lisinski je našel pri njem mnogo spodbude, a ravno tako je tudi Stanko Vraz tamkaj zložil svoje najlepše »Djulabije«. Cim bolj se je širilo narodno življenje, tem večja je bila tudi delavnost Livadićeva, ki je dosegla l. 1848. in 1849. svoj vrhunec. Popularnost njegovih popevk je rasla od leta do leta; a ni bilo niti koncerta niti društva, kjer se niso popevale. — Njihovo popularnost je najbolje razširil prvi hrvaški

LISTEK.

Ferdo Livadić
1798—1879. *)

Iz Zagreba, 14. maja.

Binkoštni ponedeljek bodo hrvaški do moljubi odkrili v Samoboru pokojnemu skladatelju Ferdu Livadiću spominsko ploščo na hiši, v kateri je umrl l. 1879. Priprave za to svečanost so velike, a ni dvoma, da bode krasno uspela, samo če bode lepo vreme. Prijazni in domoljubni trg Samobor privablja že sam po sebi na praznike veliko sveta iz bližnjega Zagreba, posebno odkar ima železnico. K tej svečanosti pa ne bodo prihiteli gostje samo iz Zagreba nego tudi iz drugih krajev Hrvaške in bližnje Slovenije, da izkažejo čast zaslužnemu skladatelju hrvatske budnice »Još Hrvatska nij propala«. Vredno je pri tej priložnosti, da podamo nekoliko podatkov iz življenja F. Livadića, ki je v družbi z Gajem budil s svojimi pesmami hrvaški narod.

Ferdo Livadić (Wiesner) se je rodil 30. maja 1798. v Celju v Slo-

venskem Štajeru. Oče mu je bil sodnijski pristav. Po teti je podedoval malo posestvo v Samoboru, kamor se je preselil s svojimi roditelji l. 1809. Tukaj je dokončal prve šole, a gimnazijo je izdelal v Zagrebu. Že od prve mladosti je imel posebno veselje za glasbo, pa ga je dal zato njegov oče podučevati v Zagrebu pri nekem Böhmju v petju in glasovirju, kjer je tako hitro napredoval, da je postal celemu mestu ljubimec, ker je večkrat javno igral.

L. 1815. ga pošlje oče v Gradec, da se uči pravoslovja in da se izpopolni v glasbi. Vodil ga je skladatelj Hüttenbrenner, velik privrženec in častivec Beethovenov. Livadić je ostal v Gradcu celih šest let. Dokončal je pravo ter hotel stopiti v državno službo, ko ga je bolni oče poklical domov, da prevzame gospodarstvo. Da si olajša posel, se oženi v Gradcu l. 1823. s Katarino Presinger, hčerjo odličnega posestnika, ki je bila jako vseuč in hitro se je prijateljila s hrvaškim narodom, njegovimi navadami in posebno še z njegovimi napevi. Ravno ona je navorila svojega moža, da je zbral in popisal mnogoštevilne ljudske popevke.

Samobor je bil od nekaj magnet, ki je vabil Zagrebčane, nekaj radi svoje prirodne krasote, nekaj pa radi gostoljubivosti in rodoljubja. Pogosto je zahajal v Samobor tudi Gaj, ki je zbiral okoli sebe mlade ljudi ter se z njimi pripravljaj na bodoče delo. Kmalu je izprevidel, da je Livadić človek, kakršnega treba, ker je njegova bistra glava in navdušeno srce znalo, da je pesem najjača buditeljica vsakega pokreta. Zato je obispal Livadića s pesmami, da jim zлага napeve.

Na početku l. 1833. se je vozil nekega dne v Samobor ter po poti razmišljaj, da sestavi hrvaško davorijo, podobno poljskej »Jeszcze Polska nie zginieła« in da jo upotrebi kot narodno budnico. Kar hitre zloži v glavi prvo kitico, a od daleč začuje narodno glasbo, katere ritem se je za čudo ujemal s ritmom njegovih stihov. Komaj je prispel k Livadiću, je napisal hitro tekst, a Livadić je po njegovem popevanju zložil melodijo in napisal note. Tako je nastala krepka hrvaška budnica »Još Hrvatska nij propala«, ki se je jela iz Samobora širiti po celem zemlji. Zagrebški glasbenik Wiesner v Morgenstern, ki pa ni bil v rodu z Livadićem,

*) Po M. Grloviću: »Znameniti Hrvati XIX. vijeka«.

urednik »Dubrovnik« g. Ant. Fabris iz Dubrovnika.

Tudi slovensko časopisje bo dobro zastopano. K shodu je prišli 44 slovenskih časnikarjev. Kolikor nam je znano, bodo na shodu zastopani: »Slovenec«, »Edinost«, »Dom in svet«, »Katol. Obzornik«, »Domoljub«, »Slovenski List«, »Voditelj«, »Primorski List«, »Domovina«, »Slov. Učitelj«, »Dolenjske Novice«, »Slov. Zadruga«, »Slov. Narod«, »Zg. Danica«, »Zvon«, »Vrtec«, »Svetilnik«, »Gorica«, »Učit. Tovarš.«, »Izvestja muzejskega društva«, »Soča«, »Planinski Vestnik«, »Duhovni Pastir«, »Cerkveni Glasbenik«, »Zora«. Udeležijo se shoda tudi nekaj slovenskih državnih in dež. poslancev.

Pojasnilo

glede časovne razdelitve pri prireditvah povodom IV. shoda slovenskih časnikarjev meseca maja v Ljubljani.

V soboto, dne 17. maja: ob pol 8. uri zvečer koncert pevskega društva »Smetana« iz Plzna v veliki dvorani »Narodnega doma«; po koncertu komerz v »Sokolovi« dvorani »Narod. doma«.

V nedeljo, dne 18. maja: ob 6. uri zjutraj sestanek v »Zvezdi« na Kongresnem trgu. Točno ob pol 7. maša. Po maši zajutrek v Peršinovej gostilnici. Ob pol 9. odhod v Ljubljano čez Časke vrh in mimo razgleda v gozdu podturenske graščine. Ob 9. dopoldne zborovanje v veliki dvorani »Mestnega doma«. Po zborovanju odidejo gg. časnikarji v treh oddelkih k obedu v gostilnico pri »Zvezdi«, v hotel Lloyd in na južni kolodvor. Ob 3. popoldne sestanek v »Mestnem domu«, odkoder gredo gg. časnikarji v več oddelkih ogledovat Ljubljano in — če preostane kaj časa — tudi bližnje okolice. Ob 7. zvečer banket v veliki dvorani »Narod. doma«.

V ponedeljek, dne 19. maja: ob 6. uri zjutraj sestanek v kavarni »Evropa« in od tod točno ob pol 7. odhod na južni kolodvor k vlakom, ki odide ob 7.05 na Gorenjko. Ob 9.14 dopoldne prihod na Javornik, odkoder gre vsa družba peš do dohavskega Šuma in odtod skozi Vintgar do Žumrove gostilnice, kjer bo prirejen zajutrek. Opoldne se vsi izletniki odpeljejo z vozovi, ki bodo zanje pripravljene, na Bled. Ondi slovesen sprejem, vožnja po jezeru in poset otoka. Točno ob 3. popoldne skupni obed v jezerskem salonu »hotela Toplice«. Ob 6. popoldne odhod z Bleda na kolodvor v Lescah peš ali z vozovi, kakor bo komu ugajalo. Ob 7.18 odhod v Ljubljano, kamor dospě vlak ob 8.51 zvečer. Potem sestanek v »Narodnem domu«.

V torek, dne 20. maja: ob 5.58 zjutraj odhod z južnega kolodvora v Postojno, kamor prispě vlak ob 7.27. Po slavnostnem vsprejemu zajutrek v hotelu pri »Ogrski kroni«. Ob 9. dopoldne ogledovanje svetovnoznane jame. Ob pol 1. popoldne obed v hotelu pri »Ogrski kroni«. Ob pol 3. popoldne odhod na kolodvor, odkoder se poštni vlak odpelje ob 3.01 in dospě v Trst ob 5.35 popoldne.

Izpred sodišča.

Hedervary in Potočnjak. 28. apr. 1899 l. je drž. pravdnistvo konfisciralo ravnokar v »Narodni tiskarni« tiskano brošuro: »Aus dem Lande der Rechtlosigkeit und Demoralisation«, v kateri se havi posebno »ljubeznivo« z banom Khuen Hedervarijem. Vsklicu g. Fr. Potočnjaka je večeraj željno sodišče v Ljubljani ugodilo in konfiskacijo razveljavilo. Drž. pravd. se bode pritožilo.

Dr. Hudnik bode moral radi nepravilnosti pri odvetniškem poslovanju plačati globo 600 K. Tako se je odločilo predvečrajšnjim. Branil ga je dr. Tavčar, ki nič ne stori, da bi Plantan stopil pred svoje volivce. Kaj ne, g. Plantan e tutti quanti: »Zopet eden!«

Tedenski koledar.

Nedelja, 18. maja: Binkosti. Vencij m.; evan.: Jezus govori o sv. Duhu. Jan. 15. — Ponedeljek, 19. maja: Binkostni. Celestin p. — Torek, 20. maja: Bernardin Senen. — Sreda, 21. maja: Feliks Kantel. Kvatre. — Četrtek, 22. maja: Julija d. m. — Petek, 23. maja: Paskal Baj. sp. — Sobota, 24. maja: Marija pomoč kristijanov. — Solnce izide 20. maja ob 4. uri 28 min., zaide pa ob 7. uri 26 min. — Lunin spremen: Ščip 22. maja ob 11. uri 44 min. dopoldne. — Musica sacra v nedeljo, 18. maja: V stolni cerkvi pontifikalna maša ob pol 10. uri: »Ecce sacerdos magnus« in instrumentalno slavnostno mašo v C dur zložil Anton Foerster, »alleluja« dr. Franc Witt,

sekvenco »Veni sancte Spiritus« P. H. Thiele, po ofertoriju »Veni sancte Spiritus« zl. Moric Brosig. V ponedeljek 19. maja pontifikalna maša ob 10. uri: Tretjo instrumentalno mašo v A moll zložil Bernard Hahn, »alleluja« in sekvenca kakor včeraj, po ofertoriju »Veni Creator Spiritus« zl. dr. Franc Witt. — V mestni cerkvi sv. Jakoba v nedeljo velika maša ob 9. uri: Maša v C dur zl. Fr. Gerbič, graduale Alleluja. Emite Spiritum s sekvenco Ant. Foerster, ofertorij Confirma J. Mitterer. — V ponedeljek velika maša ob 9. uri: Maša v F moll in F dur zl. M. Brosig, graduale Loquebantur s sekvenco ter ofertorij Intonuit J. B. Tresch.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 17. maja.

Osrednja zveza slov. novinarjev je od ministerstva potrjena. Ustanovni shod se vrši jutri ob pol 3. uri popoldne v »Mestnem domu«.

Slovenski časnikarski shod. Po mestu ponosno plapolajo trobojnice. S stolpa na Gradu se vije slovenska zastava gostom v pozdrav. Časnikarskega shoda se udeležijo 150 časnikarjev. Danes dopoldne je došel del čeških in poljskih udeležnikov. Na kolodvoru jih je pozdravil pripravljalni odbor. Med časnikarje tukajšnji odbor razdeljuje »Vseučiliški zbornik«, »Voditelj po Ljubljani«, opis Bleda in Gorenjske, razgled na Ljubljano in slike Gorenjske v narodni noši. Predsedoval bo shodu Slovák g. Matuš Dula, podpredsedniki bodo: izmed Hrvatov Gjalaki, izmed Čehov Hruby. Poljaki podpredsednika še določijo. Tajniki bodo Čeh Hovorka, Srb. Fabris in Slovencec dr. Žitnik in Fr. Govekar. Za dame, ki se nameravajo udeležiti shoda, bode pripravljen prostor na galeriji. Pri današnjem komerzu, katerega prirede slov. časnikarji na čast svojim slovenskim tovarišem, bode Aškerčev pozdravno pesem deklamoval gospod dr. Oražem. — Kdor bi izmed časnikarjev še želel legitimacijo na shod, naj se oglasi pri g. Stefetu, ki daje tudi vsa pojasnila.

Pozdrav celjskih Slovencev slovenskim časnikarjem. Celjska »Domovina« piše v pozdrav slovenskim časnikarjem: »Pozdravljamo Vas celjski Slovenci, kateri se Vam imamo za premnogo podpor, premnogo uslug, za velike idealne podpore najiskrenejše zahvaliti. — Naša gimnazija je Vasa zaslug! Pozdravljeni najsrčneje od nas, spodnje štajerskih Slovencev! Na Vas smo gledali, od Vas smo se učili bojevat, pri Vas smo iskali in našli tolažbo, ko nas najhuje pritiskali nasprotniki! Vi ste nas razumeli v vsem! Bodi blagoslovljeno Vaše delo, naj pošlje Vsemogočni Svojega Duha nad Vas v prid in blagor Slovanstva in Slovenstva! Naprej zastava slave!«

Slovenski časnikarji na Rožniku. Kakor že naznanjeno, udeležili se bodo jutri ob 7. uri zjutraj slovenski časnikarji svete maše na Rožniku. Sv. mašo bo daroval kanonik vrhbosanskega kapitlja in urednik »Vrhbosne« č. g. dr. Ivan Šarić iz Sarajeva.

Sprejem slovenskih časnikarjev v Kranju. Iz Kranja se poroča: Ta teden so se vršila posvetovanja radi pozdrava slovenskih časnikarjev, ki se bodo peljali binkostni ponedeljek mimo Kranja. Sklenilo se je, da se pozdravijo kar najsi-jajneje. Na kolodvoru se bodo zbrala vsa društva tukajšnja z godbo na čelu. Zastopana bo čitalnica, Sokol, bralno društvo, moško pevsko društvo »Kranj« in požarna bramba. Ob prihodu in odhodu vlaka bo svirala godba. Kakor čujemo, bo drage slovenske goste pozdravil blag. gosp. župan, svetnik K. Šavnik.

Sprejem slovenskih časnikarjev po Gorenjskem bo prav prisrčen. Iz Kranja in tudi od drugod se nam poroča, da bodo časnikarje pozdravili zastopniki občin in društev. Iz Gorij pri Bledu se nam brzojavlja: »Naša občina pozdravi slovenske časnikarje na Dobravi nad Vintgarjem in potem pri restavraciji. Fantje indekleta pridejo pozdravit v narodni noši; bralno društvo pride z zastavo. Dekleta pa bodo delila šopke iz gorskih cvetlic. Naša občina in hranilnica priredi brezplačno pogostovanje v restavraciji za časnikarje. Ljudstvo se dohoda slovenskih gostov srčno veseli. Že naprej kličemo: Dobro nam došli v slovenski Švici. — Na Javorniku, odkoder pojdejo slovenski časnikarji v Vintgar, se pripravlja slovesen sprejem. Narod navdušeno čaka, da pridejo medenj slovenski bratje.

Sprejem češkega pevskega društva »Smetana«. Kakor je bilo naznanjeno, se je večeraj z hrzovlakom o polu šesti uri zvečer pripeljalo v Ljubljano pevsko društvo »Smetana«. Že zgodaj pred določenim časom se je pred kolodvorom južne železnice in v kolodvorskih prostorih samih zbrala mnogobrojna množica občinstva. Oficielno so se

udeležili sprejema: v imenu mestnega ljubljanskega zastopa g. dr. Bleiweis vitez Trsteniški, odbor »Glasbene Matice« s predsednikom g. nadsvetnikom Svetkom in načelnikom pevskega zbora g. prof. Šritofom, deputacije »Sokola«, »Slavca« in »Ljubljane« z zastavami, »slov. planinsko društvo« in pa »ljubl. češki klub«. Veselilo nas je, da si je bilo občinstvo v svesti, kako odlične goste sprejema, posebno pa, da so se naše odlične slovenske dame tako mnogobrojno udeležile sprejema. Ko se je vlak približal, sprejelo je občinstvo mile nam goste z burnimi »Nazdar« in »Živio« klici, g. dr. Bleiweis vitez Trsteniški pa jih je v imenu slav. ljublj. mestnega zastopa pozdravil in povdarjal, da si štejemo v čast sprejeti v našo sredino tako odlične goste, ki so toliko slave želi v daljni Francoski in pa v Bruselju, ter da želi in upa, da kratke ure, ki jih med nami prežive, napravijo ugoden vtis in da jim ostanejo v prijetnem spominu. Nato je skoro v istem smislu pozdravil goste g. nadsvetnik Svetek v imenu »Glasbene Matice« in ostalih navzočih društev, na kar se je predsednik društva »Smetana« g. Lang s toplimi besedami zahvalil za tako iskren in krasen vsprejem in povdarjal vzajemnost in ljubezen češkega naroda k bratom Slovincem. Pri odhodu je mnogobrojno občinstvo spremljalo mile goste v njih stanovanja. — Zvečer je bil komers v »Narodnem domu«. Imenom zbora pevskega društva »Glasbene Matice« jih je pozdravil gospod profesor Šritof, v imenu tukajšnjih Čehov g. inženir Bloudek, zahvalil se je g. Lang.

Valentinu Vodniku — slovenski časnikarji. Danes so slovenski časnikarji položili na spomenik Valentina Vodnika krasen venec s trobojnimi trakovi in napisom: »Prvemu slovenskemu časnikarju — slovenski časnikarji.«

Sliko udeležnikov časnikarskega sestanka izvrši tukajšnji fotograf gospod Davorin Rovšek.

Na Dunajski cesti je v pozdrav časnikarjem postavljen krasen slavolok okrašen z grbi slovenskih dežel. Napisi so v vseh slovenskih jezikih.

Na postojnskem kolodvoru pozdravijo v torek zjutraj slovenske časnikarje slovenska društva in postojnski obč. zastop.

H komersu, katerega prirede danes zvečer v »Narodnem domu« slovenski časnikarji, ima vsakdo pristop. Želeli je, da se občinstvo komersa, ki se prične po koncertu društva »Smetana«, udeleži v obilnem številu.

Osebnosti. Č. g. Štefan Terškan, kaplan v Šempetru, je bil nevarno obolen za škrlatinko, a se mu je že obrnilo na bolje. Vendar bo pa še nekaj časa v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji. Tam se je naselil zaradi boleznih začasnó vpokojeni kaplan Šmarješki g. Fr. Koželj. Na njegovo mesto pride iz Škočjana g. Jakob Benedičič.

Ljubljanski občinski svet je imel včeraj sejo. »Narod« ima za poročevalca iz obč. sveta voditelja ljubljanskih soc. demokratov. Tako hoče menda »Narod« ironizirati obč. svet. Včeraj se »Narodov« poročevalec ni več upal v obč. svet. Pobrisal je je na galerijo. Menda je alutil, da ga utegnejo vredi ven. Tako so sedaj na galeriji trije poročevalci. Pričetkom seje je bil sprejet županov predlog, naj se dá za »Dijaški dom« v Celju 500 kron. Župan je prebral poročilo župnega urada stolne cerkve, da namerava z graditvijo nove pokopališče v Štepanji vasi. — Podžupanom je bil soglasno izvoljen gosp. dr. K. vitez Bleiweis Trsteniški. — Vojaško prekladišče namerava vojaška oblast graditi ob Dolenjski cesti in je korno poveljstvo prosilo, da bi mu mesto prodalo neko svojo senožet ob Dolenjski cesti. Podžupan je bil upiral. Prav dobro je branil koristi šentjakobskega okraja g. Vidmar. Sklenilo se je, da se svet prodaja. — Izvršile so se volitve v razne odseke. — O zgradbi tržnice oziroma o zgradbi poslopja za II. držav. gimnazijo se je sklenilo, da se odobri transakcija, ki meri na to, da se na prostoru sedanjega licealnega poslopja zgradi tržnica, za novo gimnazijo se pa kupi Delcotovo ali Dežmanovo posestvo, kakor odloči — vlada. — Ob Miklošičevici se ti se pri frančiškanski cerkvi napravi samo en hodnik in se bo temeljni zid pri cerkvi — odkopal, potem pa zavaroval z betonskim blokom. Strokovnjaki so rekli, da cerkev pri tem ne bo nič trpela. Obč. svetnik Šubic je dejal, da so se strokovnjaki že večkrat zmotili, tako pri novem jubilejskem mostu, kjer so mislili, da je temelj skalnat, pa je bila ilovica. Njegov protipredlog je bil odklonjen. — Strehna na stolpu na Gradu se bo popravila in izdela proračun magistrat. G. Trnkoczy je predlagal, naj se na stolpu napravijo informacijska znamenja o razgledu, kar je bilo z odobravanjem sprejeto. — G. Kozak je prosil župana, naj posreduje, da se ogled živine na kolodvoru boljše uredi.

Belokranjska železnica — ugodno poročilo. Pooblaščen in naprošen od železniškega ministra pl. Witteka nam javlja

gospod državni poslanec vodja Povše: železniški minister je naklonjen zgradbi belokranjske železnice, katero je predlagal poslanec Viljem Pfeifer, in je hotel to omeniti v svojem govoru, pa je po pomoti izostalo, potem pa mu ni bilo moči še enkrat govoriti v proračunski razpravi. Minister je zahteval od konsorcija, da se mu predloži vse za revizijo trase. — S tem je stopilo vse vprašanje v novo fazo in upati je, da se ta velevažna zadeva kmalu ugodno reši.

Gospodarska zveza, središče našega narodnega gospodarstva, je ustanovila zopet dve novi posojilnici na Vojskem in na Gorah. Sada je v »Gospodarski zvezi« že 164 posojilnic in 52 zadrug. Tako delajo na Slovenskem za narod »klerikalci«. Pač lahko vprašamo one, ki sramote dr. Šusteršiča, kateri izmed njih ima za sabo tako narodno delo?

V Mariboru so danes mimo se vozeče slovenske časnikarje prisrčno pozdravili. Čujemo, da je tudi v Celju bil pozdrav.

Sveče v korist družbi sv. Cirila in Metoda, o katerih se je že mnogo govorilo med rodoljubi in prijatelji prekoristne šolske družbe sv. Cirila in Metoda, bodo sedaj vendar le prišle v promet. Ako se pomisli, kako velikega pomena je naša šolska družba, in koliko podpore daje slovenski mladini, je pričakovati, da se bode slavno p. n. občinstvo zavedalo svoje dolžnosti in povsodi zahtevalo le sveče družbe sv. Cirila in Metoda. — Ker je kakovost teh sveč najboljša, cena pa enaka drugim sovrsnim izdelkom, je dolžnost vsakega narodnega trgovca, da si omisli te sveče. — V kratkem izidejo ceniki, ki se bodo na zahtevanje doposiljali poštne prosto. — Za razpečevanje Ciril. Metodovih stearin - sveč je družbino vodstvo poverilo trgovca gospoda Mateja Žigona v Skofji Loki kot glavnega zalagatelja. Vsa naročila ali sploh kaka pojasnila naj bodo naslovljena na omenjenega gospoda trgovca, ki bo drage volje vedno na razpolago.

Goriška podružnica »Slovenske Zveze« je imela 1. majnika društven shod s predavanjem v »Šolskem domu« v Gorici. Obravnavalo se je zlasti, kako izboljšati šolski obisk. — »Slovenska Zveza« slovenskih učiteljev in vzgojiteljev se lepo razvija. Osrednje društvo s sedežem v Ljubljani šteje zdaj 170 vstanovnih in rednih članov; podružnica v Gorici ima nad 60, podružnica v Idriji 35 članov. V bližnji bodočnosti se bode osnovala podružnica za Spodnji Štajer. — »Zvezina« glasilo je izbornó urejevani »Slovenski učitelj«, ki že tretje leto izhaja 1. in 15. vsakega meseca in se tiska letos v 1150 izvodi in stane celoletno le 5 K. Razširjen je po vsem Slovenskem, pa tudi med brate Hrvate in Čehe že zahaja v nekaterih izvodi. Ravnokar izišla 10 številka letošnjega letnika ima naslednje vsebino: Jezuitska šola v Ljubljani (1597 do 1773). Piše Viktor Steska. — Umetnost v življenju otrokom. — Dopisi. — Slovestvo. — Šolske vesti. — Drobtine.

Dijaški dom v Celju. Za ustanovitev tega prepotrebnege slov. dijaškega zavoda se marljivo in hvalevredno stekajo darovi, za katere prispevajo velikodušno poleg Slovencev tudi bratje Hrvatje in Čehi. Ravnokar smo prejeli III. izkaz darov, ki smo ga, žal, morali odložiti radi pomanjkanja prostora. Pripomnimo le, da se je že dosedaj, vštevši ta zadnji izkaz, nabrala lepa svota 12.072 K 92 h.

Slovenski »Učiteljski dom« v Celovcu. Darovi za ustanovitev tega prepotrebnege zavoda so že začeli dohajati. Doneske sprejema blagajnik društva, gospod profesor J. Scheinigg v Celovcu, Vetrinjsko predmestje štev. 26. Zadnji izkaz izkazuje: Neimenovan iz Kutne Hore na Češkem 50 kron; Neimenovan iz Beljaka 10 K; gospod Lovro Serajnik, nadučitelj v Prihovi pri Konjicah na Štajerskem 5 K; g. J. Peterman 40 vin; g. J. Klemenčič 5 K; g. A. Plenaf 20 K; J. Lubej 20 K; slavna posojilnica na Bistrici 40 K; g. J. Božič 10 K; g. S. Incko 100 K; g. Matej Trtnik, župnik v Pernicah 2 K. Hvala! Živeli nasledniki!

Ljubljanski Nemci proslavljajo te dni 200letnico filharmoničnega društva. Iz raznih mest se je pripeljalo precej nemških deputacij. Mi jim slavnosti ne bomo motili. Včeraj zvečer je bil po koncertu komers v kazini. Slovenske zastave po ulicah pričajo, da je Ljubljana slovenska. »Tagespošti« so Nemci brzojavili, da je mesto v zastavah radi nemške slavnosti!

Jurčičeve razglednice je izdala »Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda«. Dobivajo se pri g. Jos. Petriču v Ljubljani in po drugih prodajalnicah. Na njih je podoba Jurčičeva in njegove rojstne hiše.

Miroslava Vilharja spomenik Iz Postojne se nam poroča: Akademski kipar Alojzij Repič na Dunaju je poslal odboru za postavljanje spomenika Miroslava Vilharja v Postojni v bronu vlit doprni kip tega pesnika. Kip dela vso čast mojstru Repiču in bode spomenik, ki bode v našem trgu stal, v krasoto Postojni. To mojstersko delo do-

mačega umetnika si vsak obiskovalec naše sloveče jame binkoštni pondeljek ogleda. V to svrhu bode ta dan kip izpostavljen.

Simon Gregorčičev poezij je izšel, kakor smo že včeraj omenili, tretji snopič. Ocenimo priobčimo v kratkem.

Ljublj. društvena godba bo v službi lepega vremena jutri koncertirala v Švicariji. Prvi koncert bo ob 7. uri proti vstopnini za nečlane 20 h (člani in otroci prosti), drugi pa popoldne od 2. do 6. ure, vstopnina za nečlane 40 v. — Pojutranjim ob 4. uri pop. bo koncert pri Weiserju na Tržaški cesti proti vstopnini za odrasle nečlane 40 h.

„Junaško“ delo liberalnega župana. S Pliskavice se poroča o blagoslovljenju kipa Matere Božje: Starešinstvo je o slavnosti imelo sejo. Sklenili so, proti volji velike večine občinarjev, da se na občinski zemlji ne sme delati slavolokov. Občinarji, vneti za čast Matere Božje, so vendar le naredili slavolok. A kaj naredi župan? V soboto pred slovesnostjo gre župan ves srdit v Komen po orožniku. Orožnik pride in ukaže na županovo besedo ljudstvu, da naj slavolok razdere. Ljudstvo je kakor en mož odgovorilo: „Mi smo slavolok postavili v čast Matere Božje. Ko bi se moral slavolok razdreti, bi nam bilo vsem jako žal! Orožnik ni dobil niti enega, da bi slavolok razdrl. Župan je stal z dolgim nosom pri orožniku. Zvečer, ko ni bilo ljudstva tam, pridejo trije neotesani „naprednjaki“ in razderejo slavolok, da je bilo žalostno gledati. Ko smo drugi dan nesli nebeško Kraljico po istem prostoru, smo žalostno zrl na razvaline slavoloka. Tako neotesano postopanje našega župana je oistre obsodbe vredno! Ljudstvo je zbog tega zelo razdraženo. Ni čuda, da se od takih liberalcev ljudstvo srdito obrača!

Skrivna moč — in volitve v trg in obrtni zbornici. V četrtek 15. t. m. vršila se je ustanovna seja trgovinske in obrtne zbornice za Kranjsko. Značilna za naše razmere je bila opazka svetnika župana Hribarja pri debati, koliko odsekov naj se osnuje. Rekel je: „Neka skrivna moč pritiska in hoče, da se tisti kandidati volijo, katere je ta skrivna moč še poprej določila in dala natisniti na listke“. Ali z drugimi besedami: Skrivna moč je diktirala kandidate, dala natisniti listke, razdelila med svetnike in svetniki so morali pri volitvi predsednika itd. oddati izročene listke. Torej skrivna moč — svobodno glasovanje. Po javni seji je grajal tudi g. Hribar, da se je zahrbtno zborovalo, zahrbtno določilo kandidate, in vzkliznil, da je žalostno za belo Ljubljano, da ni predsednik trgovinske in obrtne zbornice iz Ljubljane, marveč izven nje. Prizadeti gg. svetniki temu očitjanju niso ugovarjali, marveč se izgovarjali na — „skrivno moč“. G. Hribar je povedal tudi zborničnim svetnikom, da je v zbornici 20 Slovencev a samo 4 Nemci. „Skrivna moč“ — zaveznica Nemcev, pa je skrbela, da se je Nemcem postlalo v predsedstvu in v vseh odsekih, dočim je „skrivna moč“ pozabila na enega Slovence radi tega, ker je — klerikalec.

Delo poljskega pisatelja — na korist slovanstvu na jugu. Izšel je v hrvaškem prevodu prekrasni roman glasovitega poljskega romanopisca g. I. J. Kraszewskega „Moriturus“. Dobi se v knjižari Dioničke tiskare v Zagrebu. Cena 3 K. po pošti 20 v. več. Od čistega dobička je 20 odstotkov namenjenih „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“, a 20 odstotkov za odkupnino Kninske trdnjave.

Pri obč. volitvah v Beljaku so zmagali Wolfovi pristaši.

Nova posojilnica se je ustanovila v Gotovljah pri Žalcu.

Avstrijski Lloyd. Upravni svet avstrijskega Lloydja priobčuje izjavo, da so vse govornice, ki se širijo o defraudacijah, popolnoma izmišljene in da so brez vsake podlage. Mi seveda ne moremo kontrolirati onih vesti glede na njih resničnost. Na mesto barona Rinaldinija, ki je moral odločiti vose mesto kakor člen upravnega sveta avstrijskega Lloydja, je minister za trgovino imenoval članom rečenega sveta ravnatelja javnih skladišč, vladnega svetnika Jurija Minasa.

D' Annunzio v Istri. Ko si je dal Gabriele d' Annunzio že dovolj pokaditi v Trstu, je šel dalje v Istro. V Piranu so naglali Italijani skup polno ljudi, da so šli gledat ta laški čudež, ki je bil tako milosten, da jih je nagovoril. Italijanskemu židu, ki piše v „Piccolo“, so vse besede d' Annunziove „inspire“. V Poreču je tudi prišlo vse polno ljudi gledati italijanskega pesnika, kateri jim je govoril „magnifiche frasi“. Ko je izpil nekoliko šampanjca, je nazval Poreč „zlati cvet Istre italijanske“, in to je navdušilo Lahe do skrajnosti. Čez Rovinj se je peljal v Pulj.

Pevsko društvo „Kolo“ v Zagrebu praznuje dne 15. 16. in 17. avgusta svojo štiridesetletnico. Povabljeni so k slavnosti vsa slovenska pevška društva.

Državna podpora. Poljedelsko ministertvo je dovolilo za vzdrževanje drevesnice v Sp. Logatu 400 K.

Novi bankovci po 50 K pridejo v promet 26. t. m. pri glavnih zavodih in filijalkah avstro-ogrske banke.

Nova hrvaška drama „Muž i žena“, katero je spisal dosedanj dramaturg hrvaškega gledališča v Zagrebu g. F. Ž. Miler, je bila predstavljena.

Najnovejše od raznih strani. Zrušeno šolsko poslopje. V Leridu na Španskem se je zrušilo šolsko poslopje. Ruševine so zasule mnogo učencev. Iz ruševin so izlekli mrtva trupla ravnatelja in 5 otrok. — Naravni pojav. V Hotenicah se je pojavil čuden naravni pojav. Voda je postala rdeča. Reservoir se je moral izprazniti. Sličen dogodek se je pred 150 leti pojavil pred potresom v Lizboni. — Stavka poljskih delavcev v Putignanu postaja vedno resnejša. Vojaštvo je prišlo „posredovati“. — Potopil se je angleški parnik „Athenas“ na rtiču Honu. V dveh čolnih se je moštvo resilo, a skoro se je potopil en čoln z 20 možmi, drug čoln so 12 dni valovi metali po morju in so mornarji, ki so bili v tem čolnu, skoro zblazneli od lakote. — Vulkan i. V Meksiki bluje vulkan Colina. Prebivalstvo je iz njegove bližine zbežalo. Podmorski vulkan pred zalivom Ajaccio napravlja prebivalcem mesta veliko strahu. V ameriški zvezini državi bluje ognjenik Geyser, o katerem so mislili, da je že davno ugasel. Mont Pelée bode svoje bluvanje skoro gotovo nadaljeval. Pokazala se je na njem nova odprtina.

Večje katastrofe po Kr. rojstvu. Leta 79. Herkulani in Pompeji, razdejana, 1667. Šemaha, trimesečen potres, 80.000 mrtvih; 1692. Port Royal na Jamaiki, razdejan, 3000 mrtvih; 1693. v Siciliji porušeni 54 mest, 300 vasi, Catania popolno izginila, 100.000 mrtvih; 1703. Yeddo na Japonskem, 200.000 mrtvih; 1731. pri Pekinu 100.000 mrtvih; 1746. Lima in Callao porušena, 18.000 mrtvih; 1751. Port-au-Prince na San Domingu razdejan; 1755. Quitto in Lizbona, v osmih minutah večina hiš porušena, 50.000 mrtvih; 1767. na Martiniquu potres; 1788. St. Lucia, 800 mrtvih; 1767. cela dežela od Santa Fé do Panama, 40.000 mrtvih; 1812. Caracas, 12.000 mrtvih; 1839 Martinique, v Port Royalu 700 mrtvih; 1842. Cap Haytien na San Domingu, 4000 mrtvih; 1843. Pointe à Pitre na Guadeloupu porušeni; 1859. Quitto, 5000 mrtvih; 1868. Arequipa, Iquique, Tacna in druga mesta v Peru, 20.000 oseb, 1300 milj. mark škode; 1883. Java, izbruh nad 30 ognjenikov, kamenje 75 km daleč, 35.000 mrtvih; 1895. Kamaishi na Japonskem, razrušil potres, 1000 ubitih, 20.000 oseb odplavilo morje; februar. 1902. Šemaha, 2000 hiš, 4000 mrtvih; april 1902. razna mesta v Guatemali porušena, več sto mrtvih.

O katastrofi na Martiniquu. Iz New Jorka se poroča: Pred katastrofo na Martiniquu, ko je bilo ljudstvo vsled potresov se vse zbegano, je guverner Mutet poslal oddelek vojakov v St. Pierre, da bi zabranili splošni beg, ter se je tudi sam s svojo soprogo podal tje mirit prebivalce. Tako je katastrofa ulovila njega in vse prebivalce. Na Martiniquu so postale žrtve katastrofe vse sestre franc. samostana svetega Jožefa de Cluny, 20 očetov in 160 učencev in 37 sester ter 200 učenk zavoda sester sv. Jožefa.

Rešeni škof na Martiniquu. Škof Combou iz St. Pierre na Martiniquu ni med žrtvami katastrofe. Njegova škofija je namreč podrejena nadškofiji v Bordeauxu na Francoskem in je bival škof za časa katastrofe ravno pri svojem metropolitu na Francoskem. Ko je škof izvedel žalostno vest, je hotel takoj odpotovati, a na prigovarjanje je ostal še nekaj dni in organizira sedaj na Francoskem pomočno akcijo.

Sejmi po Slovenskem od 20. do 24. maja. Na Kranjskem: 20. v Mozslu, Zagorju na Notr., Radovljici, Škofj. loki, Metliki, Bušeti v-i in Radchovi vasi; 22. v St. Lambertu; 23. v Senožečah, Cirniku, Hinhah in na Izu. — Na Sloven. Štajerskem: 22. v Ljutomeru, Središču, pri Sveti Emi, v Radgoni, Lučah, Marenbergu in v Laškem; 24. pri Sv. Filipu v Vercach. — Na Koroškem: 20. v Celovcu (14 dni), Šmihelu pri Pliberku in Podgorjah. — Na Primorskem: 22. v Kastvu.

50 000 K je glavni dobiček loterije gledaliških igralcev. Opozarjamo, da bo žrebanje nepreklicno 19. junija t. l. in da se vsi dobitki po odtegnjenih 10% izplačajo v gotovini.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 17. maja. Prihodnja seja poslanske zbornice je v torek popoldne ob 3. uri. Koncem včerajšnje seje so govorili posl. dr. Žitnik, Potoczek, Udržal, Grössl, Schachinger, Szeptycki,

Hofmann in Schreiner. Pozneje se je pokazalo, da je bila zbornica nesklepčna. Konec seje ob pol 9. uri zvečer.

Dunaj, 17. maja. Včeraj je v razpravi o proračunu poljedelskega ministertva poslanec Žitnik v svojem govoru opozarjal vlado na nujno potrebo osuševanja ljubljanskega barja, uravnave vod v planinski, pivški, cerkniški in loški dolini ter v Vipavi, konečno priporočila vladi v posebni resoluciji razne želje idrijskih rudniških in gozdarskih delavcev.

Dunaj, 17. maja. Danes je izdal poslanec Schalk orožuro, v kateri je nakupičil obdolžitev proti Wolfu. Schalk je brošuro poslal vsem Wolfovim volivcem.

Dunaj, 17. maja. Za tirolskega deželnega glavarja bo bržkone imenovan grof Brandis.

Dunaj, 17. maja. „N. Fr. Presse“ poroča, da bo trajalo zasedanje do 18. junija. Vlada obravnava s strankami o davku na vozne listke. Če ne bo upanja, da se predloga dovoli, bo vlada odgodila zasedanje.

Dunaj, 17. maja. Zaradi izredno dolgega zasedanja je preliminar za državno zbornico že prekoračen za 800 tisoč kron.

Dunaj, 17. maja. „Information“ poroča iz Budimpešte, da je v ogrski vladi vkljub vsem dementijem latentna kriza. V kuloarjih drž. zbornice se govorile o eventualnem nasledniku Szellomem. Imenuje se Lukacs.

Praga, 17. maja. Včeraj so imeli shod češki agrarci, h kateremu so došli skoro vsi agrarski poslanci. Posl. Hruby je govoril, da Čehi z vsemi silami zahtevajo svoje državno pravo, in napovedoval najostrejšo opozicijo, če se jim ne ugodijo. Očital je vladi, da z nogami tepta pravice češkega naroda.

Lvov, 17. maja. 20. maja se začne pred lvovskim okrožnim sodiščem razprava proti ključavničarju Waleckemu in njegovemu očmu. Tožena sta vohunstva, češ da sta ruski vojaški oblasti dajala načrte avstrijskih trdnjav.

Speier, 17. maja. Velika nesreča se je pripetila pri bližnjem železniškem prehodu osmerim svatom. Vlak je zadel ob voz. Štiri osebe na vozu je vlak takoj ubil, ena je ponoči umrla. Rešila sta se ženin in nevesta. Ženin je ranjen na nogi, nevesta pa bo baje zblaznela.

Budimpešta, 17. maja. Vojni odsek ogrske delegacije je sprejel resolucijo, da se pomnoži v armadi število katoliških vojaških kuratov.

Budimpešta, 17. maja. Včeraj so udrl poslanci neodvisne stranke v sejo delegacijskega vojnega odseka in so se usedli k mizi. Predsednik jim je ukazal oditi. Ti niso hoteli oditi in seja je bila sklenjena. Na isti način so onemogočili tudi sejo dislokacijskega pododseka vojnega odseka. Z ozirom nato sproži grof Andrassy kot predsednik ogrske delegacije v plenumu vprašanje, ali more odsek zborovati, če so nečlani navzoči.

Videm, (Udine) 17. maja. Shod, katerega se je udeležilo mnogo županov, je sklenil poganjati se zato, da se železniška proga Videm-Cividale podaljša na avstrijska tla do Jesenic.

Benetke, 17. maja. Iz Milana se poroča, da je grofica Lonyay nevarno zbolela.

Belgrad, 17. maja. Včerajšnja seja skupščine je bila nesklepčna. Posojilo pride danes na dnevni red.

Monakovo, 17. maja. Zbornica se v kratkem peča s preosnovno deželno-zborskega volivnega reda. Uvedo se direktne volitve.

Bilbao, 17. maja. Republ. avtonomistiška večina je prepovedala županu zastopati mesto pri slavnostih proglašanja polnoletnosti Alfonza XIII.

Teplice, 17. maja. Topli vreli so postali rmeni. To spravljajo v zvezo z vulkanskimi izbruhi. Tudi ob lizbonskem potresu so topliški vreli izpremenili barvo.

Madrid, 17. maja. Trdi se, da bo kralj Alfonz potrdil Sagastov kabinet.

SVARILLO!

Kakor se vse dobro ponareja, tako izkuša v novejšem času nesolidna konkurenca okoristiti se tudi s slovesom staroznanih rogaških mineralnih voda (last Stajerske dežele) za svoje vrelske produkte. Treba torej konstatirati, da se morejo za pristne rogaške kisline smatrati le „tempeljski vrelci“ in „Styria vrelci“. Pazi naj se torej na našo etiketo, ki poleg vrelskega izvoza nosi v srednjem polju Stajerski deželni grb (panter), in na naše v zamašek vžgano znamenje: Stajerska deželna rogaška kislava voda.

553 2-1

Zgubil se je pes.

Leto stara lovska psica bele in rujave barve z nagobčnikom je utekla. Čuje na ime: „Hetta“.

Kdor psa vidi ali ulovi, naprosi se o tem obvestiti živinozdravnika Paulina v Ljubljani, Selenburgove ulice 6. 633 1-1

Umrla so:

v bolnišnici:

11. Helena Skuber, kajzarjeva žena 38 let, endocarditis icterus grav's. — Ivan Novak, dninar, 54 let, vitium cordis.

12. maja. Barbara Mestečnik, delavčeva žena 48 l. carcinoma vaginæ et uteri

13. maja. Fran Jančar, dninar, 64 l., naduha.

Zahvala. 594 1-1

V bridkih, tuge polnih urah, nenadomestljive moje iskreno ljubljene pokojne soproge, gospe

Marije Petrič

blagodejno mi je tožilo prisrčni izraz sožalja ob blizu in daleč, in veče me globoko občutvena dolžnost, vso velespoštovano gospodo in častite svoje sodružnike, za tako častno, mnogobrojno spremstvo predrage pokojnice na zadnji poti in za vse čine prijateljstva in požrtvovalnosti, osobito gasilnemu društvu, prečastiti duhovščini, gospem, ki so svetile počenjen predrage pokojnice ob krsti, preč. g. Ivana Podboja, župnika v Planini, za prijateljsko mili dokaz nesebične ljubezni, splošno vsem gosp. uradnikom, slavnemu občinstvu trga, sploh vsem, vsem, prisrčna, tisočera zahvala. Bog z nami.

M. Petrič
soprog.

Mednarodna panorama

umetni zavod I. vrste,

v pritličju meščanske hiše.

Vhod s Pogačarjevega trga.

Ljubljanska umetna razstava I. vrste.

Fotoplastična potovanja po celem svetu v popolni istini.

Velezanimiva serija:

Obisk v Oberammergau-u

in

pasijonske igre (trpljenje Kristusovo).

ostane razstavljeno do nedelje 18. maja.

Od ponedeljka do včetršij sobote 24. maja:

Potovanje skozi lepi Trst in zanimivi grad Miramare.

Odprto vse dni, tudi ob nedeljah in praznikih, od 9. zjutraj do 9. zvečer. 625 1-1

Žrebanje

nepreklicno

19. junija 1902

glediščnih igralcev loterija

1 glavni dobiček	50000 kron
1	5000 „
1	3000 „
2	2000 „
5 dobitkov	1000 „
10	500 „
20	200 „
60	100 „
100	50 „
300	20 „
3500	10 „

Srečke po 1 kroni

priporoča 136 7

J. C. Mayer, v Ljubljani.

Vsi dobitki se po odtegnjenih 10% izplačajo v gotovini.

rodno-gospodarskim namenom, in sicer je kupila v sredini mesta na svoj račun za kupnino 320 tisoč kron hišo, ki se podere in na prostoru katere se prične že prih. avgusta graditi palača »Narodni dom«. Težko bi bilo najti primernejšega stavbišča. S pročeljem na veliki trg (piazza Caserma), in v dveh ulicah, v bližini južnega kolodvora, glavne pošte in pristanišča, se zgradi dom, ki sprejme najvažnejša mestnih narodnih društev pod svojo streho ter bode nadomestoval tudi gledališče. Stavba, katere glavni načrti so že izdelani, bo stala okoli 1 milijon kron. V pritličju se bo nahajala velika dvorana z odrom za večje koncerte in gledališke predstave, razven tega manjša dvorana »Tržaškega Sokola« in pa restavracija in kavarna. Ostala nadstropja namenjena so za društva in zasebna stanovanja.

„Posojilnica“ finansira to stvar za društvo »Narodni dom«, kateremu izrči vso stavbo, ako se nabere v društvene svrhe dovolj denarja. Opozorjamo, da so deleži društva »Narodni dom«, po 200 K — obrestovani ter izražamo nado, da bodo slovenski časniki opozarjali svoje občinstvo na veliki pomen »Narodnega doma« v Trstu ter propagirali idejo, da se tu ne gre za strogo lokalno društvo, marveč za zavod, ki je velikega pomena za Trst kot važno slovensko postojanko.

Istotako je »Posojilnica« kupila v mestnem okraju Sv. Jakoba, v katerem prebivajo izvečine slovenski delavci, tamošnjemu delavskemu konsum. društvu društveno hišo za 50 000 K. Nadalje je omogočila konsumnemu društvu pri Sv. Anji, v 2. okraju okolice, zakup društvene hiše za 40 000 K, konsumnemu društvu pri Sv. Ivanu pa za 24.000 K in kupila v Rocolu zavodu sv. Nikolaja hišo za 50.000 K. Zlasti ta poslednja pridobitev je za tržaške Slovence velike važnosti, ker je ž njo zagotovljen obstanek zavetišča slovenskih služkinj, katerih je v Trstu na tisoče, mogoče je pa tudi ustanoviti v kupljeni hiši slov. ljudsko šolo, katere Rocol živo potrebuje.

Poleg gospodarskih društev, ki nosijo to ime, in konsumnih društev, katerih je v vsakem okraju okolice, treba še pred vsem pohvalno omeniti »zavarovalnice za govejo živino« in naše »Kmetijske družbe«.

Velikega pomena za vzbujanje narodne zavesti in ohranitev narodne individualnosti pa so poleg tega društva družabnega značaja, pred vsem »Slovenska čitalnica« (ulica S. Francesco 2), zbirališče slovenske mestne inteligence. Kar je to društvo za inteligentne kroge, to, če ne več, sta delavski društvi: »Delavsko podporno društvo« in »Bralno in podporno društvo«, prvo v ulici Molino piccolo št. 1, drugo v ulici Stadion 19, za nižje sloje. Obe društvi imata nalogo, izobraževati svoje ude s pomočjo časnikov in knjižnic, nuditi jim pa tudi pomoč v slučaju bolezni in rodbinam o smrti članov.

pevec Albert Štriga, ki je v agitaciji za narodno stvar imel samo enega tekmeča: Gaja.

Livadić je bil od l. 1859. častni član narodnega deželnega Glasbenega zaveoda, a od l. 1866. častni član hrv. pevskega društva »Kolo«. Bil je nenavadno skromen in mil človek, ter se je še l. 1873. protivil, da se napiše in izda njegov življenjepis. Najbolje ga karakterizira njegov lastni izrek, ki ga je napisal svojemu življenjepisec F. Ks. Kuhaču: »Ne hvalite nikdar nobenega Hrvata pred smrtjo, torej tudi ne mene!« Njegovi glasbeni nazori so zbrani v pismu, ki ga je pisal F. Ks. Kuhaču 23. sept. 1874. Pomnivo ga naj prečitajo posebno oni, ki dvojijo o bodočnosti hrvaške in slovenske glasbe sploh.

Dne 20. febr. 1870. je izgubil Livadić svojo dobro soprogo, a sam je umrl 8. jan. 1879. v Samoboru ter bil pokopan v rodbinski grobnici na tamošnjem pokopališču. Pet let za njim je umrl tudi njegov najstarejši sin Kamilo v 59. letu. Bil je na glasu kot basist, ki je l. 1846 s Štrigo, Stazićem in grofinjo Sidonijo

V obeh društvih je zbrano okoli 3000 članov.

Velike važnosti je »Tržaški Sokol«, ki ima svojo telovadnico, z rednimi vajami, v ulici Coroneo, in ki se je baš nedavno proslavil z dovršeno telovadbo v barkovljanskem »Narodnem domu«. Ob strani temu društvu stojita »Slovensko pevsko društvo« in pevsko društvo »Kolo«, prvo s sedežem v »Slovenski čitalnici«, drugo v »Delavskem podpornem društvu«. Vpliv petja na mase naroda je dovolj znan, da ni treba še posebej naglašati važnosti takih društev za narodno življenje.

Tudi v okolici imamo skoro povsod poleg gospodarskih društev in zabavna, pevka in bralna društva. Tako v Rojanu poleg konsumnega društva, ki ima svojo gostilno, pevsko društvo »Zarja«, v Barkovljah pevsko društvo »Adrijo«, v Skednju »Velesilo« itd. Ne dovoljuje nam prostor, da bi jih natančno navajali. Omenjamo samo, da imamo pri Sv. Jakobu poleg čitalnice še pevski zbor cerkvene bratovščine sv. Cirila in Metoda in zbor gosiarjev.

Na kulturnem polju storé tržaški Slovenci tudi kar jim je mogoče. Vrla družba »Sv. Cirila in Metoda« nam izkuša nadomestiti vsaj deloma, kar bi nam morala dati država — slovenske ljudske šole — ter nam vzdržuje poleg več otroških vrtcev v okolici, deško in dekliško ljudsko šolo pri Sv. Jakobu.

Naglašati treba, da prispevajo tržaški Slovenci skoro sami za vzdrževanje tržaških slovenskih učnih zavodov s prispevki po nabiranju, s koncerti, gledališkimi predstavami itd. Vso akcijo vodita moška in ženska podružnica »Sv. Cirila in Metoda«, katerima se delo znatno olajša, ko bodo Tržščani imeli svoj »Narodni dom«, kjer bodo mogoče večje dobrodelne prireditve.

Omenjamo še, da žive v Trstu bratski drug poleg drugega Slovenci, Hrvati, Srbi, Čehi in Poljaki, ki se vsi radi shajajo v naši »borzi« — v kavarni »Commercio«, in da tu ni med Slovani nobenega nasprotstva ne v narodnem, ne v političnem ali verskem oziru.

Pač pa je v Trstu še širno polje za krščansko in slovensko, zlasti socialno organizatorično delo. Rabili bi več slovenske duhovščine, požrtvovalne svetne inteligence. Mase ljudstva so pač slovenske, a italijanski vpliv je silno močan.

Toliko v kratko informacijo slovenskim gostom, katerim bi svetovali, naj si v mestu ogledajo med drugim krasno pravoslavno cerkev ob kanalu, potem pa se popeljejo v Skedenj, k Sv. Ivanu, v Barkovlje, kjer se lahko okrepečajo v dotičnih društvenih gostilnah, in ako jim dovoli čas, tudi gornjo okolico: Bazovico, Padrič, Trebče, Opčine, Prosek, Kontovel, Križ. Povsod najdejo društva in društvenih domov, povsodi srca, vnetja za Slovanstvo. Tudi na morje naj ne zamudijo se popeljati, kake četrt ure daleč, s čolnom, da zamorejo uživati krasni razgled po mestu. — Na svidenje v Trstu!

Erddy sodeloval pri prvi predstavi Lisinskega opere »Ljubav i zloba«.

Število Livadićevih skladb je jako veliko. Kuhač je popisal 123 izvirnih hrvaških posvetnih pesmi, od katerih se nahajajo mnoge varijante. Najbolj znane so: »Još Hrvatska« (1833), »Mio ti je kraj (1835), »Dieva crnooka«, (1835), »Preobraženje« (1835), »Hoćeš dieva stan moj imeti« (1835), »Okička vrana« (največja, 1835), »Oj košutko«, »Oj talasa« (1841), »Kamena dieva« (1844), »Lepa Anka« (1845), »Moja ladjo«, »Predi je prela« (1845), »Oj vi zvezde sjajne«, »Molitva hrv. rodoljuba«, »Bože živi« itd.

Razen tega imamo zapisanih 8 slovenskih posvetnih pesmi, 26 cerkvenih hrvaških in latinskih kompozicij, do 40 popotnic, čez 20 raznih plesov in do 20 drugih kompozicij. Večji del njih se čuva v hrv. pevskem društvu »Kolo«, pri njegovi rodbini, pri Fr. Kuhaču in drugih prijateljih. Mnogo se jih je izgubilo s posojenjem. Bilo bi zares dostojno za njega in za narod, da se zberó njegove glavne skladbe ter izdadó tiskane, ker samo na ta način se bodo zopet razširile in narod oduševljale.

Poljaki o Slovencih.

Med Poljaki je oživela slovanska misel; zanimanje za druge Slovence vedno bolj raste. Na časnikarski shod so Poljaki prišli v obilnem številu. »Slovenski klub«, ki se je lansko jesen ustanovil v Krakovu, z lepimi uspehi deluje med Poljaki in jih seznanja z drugimi Slovani. Pred časnikarskim shodom je ta klub priredil zanimivo predavanje o Slovencih, da bi poljski časnikarji bolje spoznali razmere, v katerih živi naš narod. Zanimanje za to predavanje je bilo med poljskim občinstvom veliko. K predavanju so prihiteli najodličnejši Poljaki, vseučiliški profesorji, pisatelji in časnikarji, ki so se potem tudi udeleževali debate.

Shod »Slovenskega kluba« se je vršil 11. t. m. v drezdenskem hotelu pod predsedništvom prof. Zdzichowskega. Prof. Zawilinski je imel kratko, pa jedrnat predavanje o Slovencih. Z živimi barvami je naslikal življenje, etnografske, politične in kulturne razmere našega naroda, ki — tako piše »Nova Reforma« — dobiva vedno večji pomen in vedno bolj vpliva na politične boje avstrijskih Slovanov. Podrobneje je Zawilinski opisoval boje, ki jih imajo Slovenci za svoj narodni obstanek z Nemci in Italijani. Največji sovražnik Slovencev je pa njih notranji razpor v dve sovražni stranki: katoliško (Zawilinski jo imenuje klerikalno) in napredno. Ta boj absorbira vse življenske sile slovenskega naroda in slabi njegovo moč. G. profesor je označil obe stranki; povedal je nekoliko o »Slovincu«, »Edinosti« in »Slovenskem Narodu«. Opisal je strasti medsebojni boj in nazadnje prešel na karaktaristično kardinala Missia. Kakor poroča »Głos Narodu«, je prestrogo sodil delovanje slovenske duhovščine in še posebno kardinala Missia, o katerem je rekel, da je branil le katoliško vero, narodnega gibanja pa ni podpiral. — O tem delu predavanja bomo govorili lažje, ko bomo imeli pred seboj celotno predavanje, ki ga bo krakovski »Szasa« prinesel v podlistku.

Predavanje prof. Zawilinskega je bilo sprejeto z živahnim ploskanjem; o slovenskih kulturnih političnih razmerah se je pa vnela zanimiva debata. Dr. Beaupré, urednik »Głosa Narodu«, je poudarjal, da je Zawilinski prestrogo sodil slovensko duhovščino in kardinala Missia. Slovenska duhovščina ima velike zasluge za probuditev narodne zavesti in za obrambo narodnosti. V debato so posegli še profesorji Sokolowski, Tretiak, Morawski in dr. Koneczny.

Ob koncu debate je klubov predsednik prof. Zdzichowski izpopolnil predavanje Zawilinskega. Dokazoval je velik pomen katoliške ideje za Slovanstvo in zanimivo govoril o katoliškem gibanju med Slovenci. Trdna podlaga narodnega razvoja je tradicija preteklosti. Te pa Slovenci niso imeli. Zato so po zgledu Čehov in Slovakov iskali opore v panslavističnih sanjarijah. Toda te nedoločne sanjarije ne morejo dati prave podlage narodni individualnosti in slabe narodno čuvstvo. Katoliška ideja je pa podlaga moralnega narodnega razvoja, podpira narodovo individualnost in vodi k pravemu razmerju do drugih slov. narodov. Zato so možje katoliškega duha iskali narodni ideji trdnjše, zanesljivejše in plemenitejše podlage kakor so panslavistične sanjarije — in to podlago so našli v verski ideji katoliški. Že ob začetku preteklega stoletja je stal na katoliškem stališču učeni slavist Kopitar. V istem duhu je delal škof Slomšek, čigar spomin Slovenci visoko spoštujejo. V naših dneh je v slov. deželah organiziral katoliško akcijo nedavno umrli kardinal Missia.

Iz Krakova je težko soditi o načinu njegovega delovanja, ker ne poznamo podrobno slovenskih razmer; težko je spoznati, v koliko je opravičena sodba njegovih nasprotnikov, ki so mu očitali skrajno intoleranco. Naj si bo že tako ali tako, gotovo je, da je utrdil versko zavest in ustvaril vrste razumnih, izobraženih in gorečih branivcev vere in cerkve. Katoliško slovensko časopisje je lahko vzor Poljakom in drugim narodom.

V Slovanstvu je največjega pomena rusko-poljsko vprašanje, ki se more le s katoliškega stališča pravično presoditi. To

nam najlepše dokazuje izborni »Katol. Obzornik«, ki najtemeljitejše zastopa katoliško in narodno misel med Slovenci. — Potem je še posebej govoril o »Katol. Obzorniku«; njegovo sodbo o tej naši reviji prinašamo na drugem mestu.

Podali smo čisto objektivno poročilo, posneto po poročilih uglednih poljskih listov (»Czas«, »Nova Reforma« in »Głos Narodu«), da bo imelo slovensko občinstvo jasno in zanesljivo sliko o tem, kako Poljaki mislijo o nas. Poljskim časnikarjem, ki se zanimajo za nas, pa ključemo: Dobro došli v beli Ljubljani, kjer bode še bliže spoznali naše življenje in naše boje!

Mažarske zahteve v nagodbenem vprašanju.

Kriza, ki jo je povzročila pogajanje glede obnovitve avstro-ogrské nagodbe, še nikakor ni odstranjena. Sedaj vlada le neko premirje, ker se do sklepa delegacijskega zasedanja brzkone ne vrše nikaka pogajanja. Težkoče, ki bodo brzkone vrgle en kabinet, so naslednje: 1. Koerber zahteva, da se zaračunava restitucija užitninskega davka na način, ki je bil uveljavljen pred sedanjo kvoto. 2. Nagodba naj se ne sklene le do leta 1907, marveč za daljšo dobo, da se monarhiji ne bo treba vsakih deset let pečati z nagodbo. To zahteva Szell. — 3. Szell nikakor noče ugoditi avstrijski zahtevi po primerni določitvi carinskih postavk, tičočih se avstrijske industrije. 4. Obstoji še velika razlika mej zahtevami obeh vlad v zadevi preosnove valute. — V teh točkah se ne uda nobena vlada, vendar menijo v Budimpešti, da se bo konečno moral udati Szell ali pa njegov naslednik.

Nova Szellova blamaža.

Kakor znano, se je ogrski ministerski predsednik Szell zelo mnogo trudil, da bi izposloval pomnožitev prestolonaslednikovega spremstva pri potovanju v London še za enega izmej ogrskih, kajpada liberalnih ali, kakor pravijo, nepronsiranih kavalirjev. Opravil ni kajpada ničesar, kakor tudi ne ob svojedobnem potovanju v Petrograd, in nadvojvoda ostane le pri Festeticsu. Pobil je Szella z znanim odgovorom v delegaciji sam zunanji minister graf Goluhovski, kar pač ne more biti ljubo možu, ki je že mislil, da bo ustrahoval celo Avstrijo. Prav primerne so bile v tem oziru besede delegata Rakovszkega, ki je rekel med drugim: Szell je nekaj dni sem silno slabe volje. Neuspehi zadnjega časa morajo biti zanj usodni. Kdor reče a, mora reči tudi b, in tako se morda vendarle zgodi, da bo izvajal iz tega posledice in se — žrtvoval.

Aneksija Bosne in Hercegovine.

Neki dalmatinski list ve poročati, da ni več daleč čas, ko se združita Bosna in Hercegovina z deželami avstrijske krone. Ob enem se jima pa priklopi kot ena skupina Dalmacija in vse tri bi tvorile eno veliko avstrijsko kronovino. Vse tri dežele bi imele en skupen deželni zbor, ki bi po vzgledu hrvaškega sabora pošiljal zastopnike v dunajski osrednji parlament. — Ta vest je dokaj neverjetna, ker bi prvič Mažari zelo neradi dopustili, da bi prišli okupirani deželi izključno v avstrijsko posest in ker Mažari ravno po Dalmaciji najbolj iztegajo roke. — Vkljub temu pripominja k tej vesti dotični dalmatinski list, da ravno v Budimpešti najboljše vedo, da so odstranjene vse večje zapreke.

Glas o Tolstega častnem članstvu.

Še vedno niso potihnili glasovi nejevolje v najrazličnejših radikalnih vrstah nad dejstvom, da je prestolonaslednik črtal iz imenika novoimenovanih častnih članov češke akademije ruskega pisatelja grota Leva Tolstega. Večina teh pa ne pomisli, da so morali prestolonaslednika pri tem voditi višji oziri, namreč oziri na prijateljsko Rusijo. S črtanjem nadvojvoda Fran Ferdinanda ni nikakor izrekel sodbe nad pisateljsko ali moralno vrednostjo Tolstega del, marveč upošteval je edino le to, da so pisatelja obsojila i cerkvena i svetna oblastva v domovini in da bi bilo imenovanje nekake demonstracija proti ruski državi, ki bi nasprotovala vsem običajem in predpisom mejnarodne dvorljivosti. List, ki izreka to mne-

nje, pripominja, da se je v letu 1865 isto pripetilo z Virchovom in da tudi tedaj ni nihče obsodil Virchova kot učenjaka in opozicionalca. To so tudi uvideli vsi zmernejši češki krogi ter preprečili v parlamentarnem klubu, da bi se radi tega iz njegove srede vložila interpelacija.

Italijan. parlamentarne razmere.

Akoravno niti v Avstriji niti na Ogr. ne more biti vlada ponosna na sedanji parlament in njegovo vlogo za resno delo, vendar merda v celi Evropi ni parlamenta, ki bi tako malo deloval v prid države in volivcev, kakor je italijanski. V Rimu se povprečno udeležuje sej le 20 do 30 poslancev, katerih večina pa je v zbornici samo za število, vsi drugi so raje doma na deželi, ali pa posedajo po raznih rimskih zabaviščih. Kralju kajpada taka »delavnost« prav nič ni všeč in ko sta mu deputaciji obeh zbornic izročili sklenjeni adresi na prestolni govor, ju je odpravil enostavno s »hvalo«, potem pa govoril o vsem drugem, le o parlamentu ne. Kraljice niti ni bilo pri vsprejemu. Sploh je kralj že večkrat izrazil svojo veliko nejevoljo nad tako brezbriznost, o poslancev. A tudi z ministri je skrajno nezadovoljen. Povodom zadnje svoje boleznini hotel nikogar sprejeti, čeravno je bilo to vedno v navadi. Vedno slabše gre v Italiji unti.

Ameriške grozovitosti na Filipinih.

Sodna razprava proti znanemu generalu Smithu spravlja v javnost vedno lepše reči. Filipinska posest vzbuja vedno več zanimanja in obsojanja doma v Ameriki. Škandal za škandalom je na dnevnem redu na otokih. Protestanti katoličanom kaj pogosto očitajo, da je katoliška cerkev zakrivila grozovitosti inkvizicije. In danes se morajo protestantskim Američanom lasje ježiti od strahovitosti, ki jih prizadeva ameriška krvoločna soldateska na daljnih otokih. Saj že vsakdo ve, da je dal general Smith ukaz podrejenim častnikom pomoriti ves možki spol več kot 10 let star na samarskem otoku. Vojno sodišče je pa sedaj celo oprostilo majorja Wallerja, ki je dobesedno ubogal ukaz svojega predstojnika. To je do sedaj najostudnejša stran ameriške zgodovine. Celo angleški krvolok Kitchener je dal ustreliti v južni Afriki častnika, ki je brez sodbe streljal burske ujetnike. Ameriški vojaki so pa kar slepo morili vse moške več kot 10 let stare, samo zato, ker so bili nevarni.

Za to grozovitost navedemo tu en sam vzgled. Častnik Glenn si posebno rad privoščil poseben način grozovitosti. Mučenje 40letnega župana v Igarasu zaradi domnevane izdaje se je vršilo v igbarskem samostanu. Glenn je ukazal župana sleči, ga na hrbet vreči in ga zaliti z vodo. Usta so držali odprta z zagozo. Toliko časa so ga trpinčili, da so postale oči krvave in je bil napolnjen ter blizu smrti; potem so ga drgnili vojaki s pestmi, da bi zopet izbruhal požrto vodo. Dvakrat so to ponovili. Ubogi župan je pretresljivo stokal od bolečin. Toda to vodeno medicino so rabili vojaki neštetokrat. Ravno ta junak Glenn je tudi dal zažgati mesto Igarasa, ki je štel 10 tisoč ljudi. Samo 14 hiš ni zgorelo, moške, žene in otroci so bili vsi izgnani. Potem pač lahko verjamemo, da je zgubilo življenje v pokrajini Batanzas sto tisoč ljudi od začetka vojske.

Pravica zahteva tu maščevanje. General Smith in podložni častniki zaslužijo smrt s krogli. A tudi višji do vojnega ministra ne smejo ulti pravici.

Te grozovitosti pa nikakor niso vse, kar so jih zakrivali Amerikanci na Filipinih. Zanimivo je, kar piše o tem neki ameriški list: »Pred prihodom naših vojakov v Manilo so bile tam samo tri gostilne, sedaj pa je ondot enajststo salunov. Z našimi vojaki je prišlo v Manilo 800 prostitutk, in v maniliških bolnicah je bilo zdravljenih celih 10 tisoč vojakov. Civilizacija in sifilizacija stopata enakih korakov z našimi prosvetljenimi generali in majorji, če je vse res, kar se sedaj pripoveduje o naših vojaki na otokih. Da bode naša civilizacija še krepkejša napredovala, treba bo seve izgnati filipinske menihe, ki so kajpak edina ovira naše prosvetljenosti. K temu bodo zlasti še pripomogle ameriške brezbožne šole in ame-

riške »brumne« učiteljice. V to silijo posebno protestantski pridigarji. Najprej, tako mislijo te zvite lisice, treba napraviti brezbožne iz Filipincev, potem bodo lahko postali vsaj deloma protestanti.«

Iz brzojavk.

Gibanje na lvovski polit. tehniki. Več sto slušateljv tukajšnjega politehnika je sklenilo na zborovanju, da tako dolgo ne bodo obiskovali predavanj na tehnični visoki šoli, dokler jim ne bo dovoljeno zopet obdržavati zborovanja v sopsloju visoke šole. — Shod čeških kmetov se je vršil včeraj v Pragi. Predsedoval je poslanec Kubr. Posl. Hruby je govoril za najostrejšo opozicijo proti vladi in je dejal, da češki kmetje ne bodo prej mirovali, dokler ne dobe samostojne češke države. — Velikim emiri so bili, kakor se poroča iz Plovdiva, v Alepi radi podražanja kruha. Več pekovskih prodajalnic je množica oropala. — V budjejeviško trgovsko in obrtno zbornico je bilo izvoljenih 38 nemških in 10 čeških zastopnikov.

Književnost in umetnost.

»Koncert Smetana«

se vrši danes zvečer točno ob 8. uri, ker bo potem komers slov. časnikarjev. Priti je treba torej točno, da se s poznim prihajanjem koncert ne moti in nepotrebno ne zateguje, tembolj, ker bo pri blagajni zavoljo došlih gostov gotovo velik naval.

Pri včerajšnjem komersu pevskega društva »Smetana« zvečer v »Narodnem domu« je govornik, kateri se je zahvaljeval v imenu tega društva za krásni sprejem, mej drugim rekel tudi to: »Po odklovanju, katero je prejelo naše društvo na Francoskem in v Belgiji, smo sklenili, da priredimo svoje prvo umetniško potovanje na slovenski jug, in na tem potovanju prišli smo sedaj najprej k bratom Slovencem, kateri so bili vedno in so še našemu narodu posebno simpatični in katere iskreno ljubimo.« Na dejamo se, da zna naše občinstvo ceniti tako izjavo in da bo to v današnjem koncertu tudi sijajno posvedočilo.

»Idea katolička w społeczeństwie polskiem«

Izdala redakcija »Głosa Narodu«. Krakow. 1902. Str. 25.

To toplo pisano brošuro je napisal znani poljski domoljub in zaslužni delavec za slovansko vzajemnost. (Nahaja se med udeležniki časnikarske shoda.) Brošura ocenja sociološke spise Leona Zbyszewskega, ki spaja mistični poljski narodni idealizem z narodnopolitičnim realizmom. Ob kratkem lepo označi težki položaj poljskega naroda, ki je eden najbolj nesrečnih in najbolj preganjan narodov. Toda ta narodna nesreča ni zamorila poljskega duha, ampak ga še okrepila; Poljaki so spoznali, da se morejo zanesati le na svojo moralno silo in na svojega duha. To je dalo visok polet poljskemu duhu. Poljski narod je že vsled političnih razmer postal idealni zastopnik ideje pravičnosti v politiki. Vedno je iskal višje opore v idealih. Po navdušenih mesianskih idejah je nastopila doba kritičizma in narodnega realizma, ki se je opiral deloma na pozitivizem, deloma pa na katolicizem. V zadnjih letih so pa zopet začutili potrebo bolj idealnega navdušenja; narodno-politični realizem izkušajo združiti z idealizmom. — Katoliška ideja je vedno prevečala veliko večino poljskega občinstva; zanjo so goreli največji pesniki, zanjo so se navduševali največji poljski domoljubi — katoliške ideje se tudi v najnovejšem času oklepajo skoraj vsi najodličnejši zastopniki poljskega patriotizma in poljske narodne misli. Katoliška verska misel je tudi Zbyszewskemu, čigar dela ocenja ta brošura, vdihnila brezmejno ljubezen do domovine in ji dala krila žareče mistike.

Sodba odličnega Poljaka o »Katoliškem Obzorniku«.

Kakor poročata časopisa »Głosa Narodu« in »Czas«, se je na shodu »Slov. kluba« 11. t. m. v Krakovem omenjal tudi »Kat. Obz.« Profesor Maryan Zdziechowski, ki je govoril o katoliški ideji med Slovenci, je obširno razpravljal o »Kat. Obzorniku«, o njega pomenu in važnosti za katoliško, pa tudi slovansko stvar. — Zdziechowski pravi, da je »Obzornik« dovršeno urejevan list in je lahko vzor katoliškim poljskim listom; študije urednika dr. A. Ušeničnika in dr. K. K. a bi bile lahko ponos vsake evropske revije. — Zlasti je učenj g. profesor povdarjal zanimivo razpravo v II. zvezku »Kat. Obzor.« o »Svobodi vesti na Ruskem«, ki kaže, da se dale s stališča one ideje, ki jo zastopa »K. O.«, pravično presoditi slovansko, zlasti pa rusko-poljsko vprašanje. Studija Fr. Ks. G., pravi Zdziechowski, je obdelana vsestransko, razumno in v soglasju z nazori in težnjami Solovjeva in najplemenitejših zastopnikov ruske misli — in s tega stališča osvetljuje tudi razmerje med

Rusi in Poljaki. Pisatelj ima široko obzorje, črpal je naravnost iz ruskih virov, znane so mu temeljito ruske razmere. Razprava o »Svobodi vesti na Ruskem« je unikum, ne samo v slovenski, ampak v vsi slovanski literaturi. Več takih razprav in več poznanja Rusije in razmerje slovanskih narodov do Rusije bo prišlo v pravi tir. — Sodba Zdziechowskega, ki je rojen v Ruski-Poljski in je študiral na ruskih univerzah, je v tem vprašanju brezdvomno zanesljiva. Sploh je povdarjal visoko stališče »Kat. Obzornika« in njega sotrudoikov.

»Slovanský Přehled«

Ko se je po slavnosti Palackeja in Mickiewicza začela še odločneje poudarjati potreba slovanske in še posebej češko-poljske vzajemnosti, je nastopil »Slovanský Přehled«, da bi to vzajemnost govil, utrjeval in pospeševal. Zdej izhaja že IV. leto; Adolf Černý ga urejuje z veliko požrtvovalnostjo in spretnostjo.

»Slov. Přehled« ima namen, svoje čitatele seznanjati z vsemi slovanskimi narodi, njihovimi kulturnimi, literarnimi, političnimi in družabnim življenjem. Drži se prepričanja, da je pravično in resnično medsebojno spoznavanje najzanesljivejša podlaga slovanske vzajemnosti. Pri tem hoče imeti uredništvo za vodilo »enako ljubezen in enako pravičnost do vseh.« »Slov. Přehled« res dobro izvršuje to nalogo, vendar ima pri tem jako težavno stališče in večkrat pride v nasprotje z domačimi slovanskimi krogi, posebno z »Narodnimi Listy«. Zato tudi nima toliko naročnikov, kakor bi jih bilo treba, da bi list mogel napredovati; čuli smo, da nima nad 1000 naročnikov, kar je gotovo premalo za tako važen list. L. veliki požrtvovalnosti urednikov se imamo zahvaliti, da list ni še prenehal. To bi bila velika škoda, ker je res izborno urejevan. Urednik sam dobro pozna slovanske razmere in je posebno velik prijatelj in poznavavec Lužičkih Srbov; zraven tega ima pa tudi izvirna poročila o vseh slovanskih narodih. Radi priznamo, da hoče list biti nepristranski do vseh slovanskih narodov, kar se mu pa ne posreči vselej; to je pač odvisno tudi od poročevalcev. — Ravno poročila o Slovencih s mnogokrat preveč pristranskostjo, da si hoče poročevalci (Dermota) stati nad strankami. Uredništvu bi svetovali, naj bi se bolj poučilo o naših razmerah, in potem ne bi tako neprijazno pisalo o katoliškoni narodni stranki, ki ima gotovo več zaslug za slovanski narod, kakor misli »Sl. Přehled«, ki rad dokazuje, da je katoliška stranka premalo narodna; tega pa menda ne pomisli, da ravno ona edina še brani slovenske narodne koristi, ker je napredna slov. stranka zvezana z Nemci v veliko škodo slovenskemu narodu. Čudno se nam tudi zdi, da »Slov. Přehled« ne najdemo v uredništvih slovanskih katoliških listov, da si se mu nekateri slovanski listi pošiljajo v zameno. To omenjamo le zato, ker cenimo velik pomen »Slovanského Přehleda« in želimo, da bi bil kolikor mogoče še popolnejši.

»Slov. Přehled« posebno goji češko-poljsko vzajemnost in brani pravice poljskega naroda; zdi se nam pa, da premalo ceni katoliško idejo med Poljaki, ki jim je skoraj edina opora v težkem boju proti mnogim krivicam. — O Rusih ima mnogo zanimivih poročil; vlado ruske birokracije ostro obsoja. — V maloruskem vprašanju zastopa stališče, da so Malorusi samostojen narod.

Poleg tega prinaša »Slov. Přehled« temeljita poročila o vseh slovanskih literaturah in lepe prevode najboljših slovanskih pesnikov. Sploh ta izbrano urejevan list lepo dokazuje, da so Čehi najbolj vztrajni in najbolj navdušeni delavci za slovansko vzajemnost; gotovo ni brez pomena Mickiewiczova misel, ki pravi, da imajo Čehi poslanstvo pomiriteljev za spravo in edinost med slovanskimi narodi. Zato želimo, da bi se »Slovanský Přehled« še bolj razširil med Slovane. Uredništvu s spoštovanjem priznavamo veliko požrtvovalnost, želimo le, da bi imelo še jasnejši pogled v slovanske razmere in da bi bolj pravično cenilo pomen katoliške ideje med zapadnimi Slovani, ker je ravno ta ideja pri nekaterih zapadnih Slovanih skoraj edina opora njih samostojnega narodnega razvoja in napredka.

Kollárova idea slovanská — a náš program.

Studii kulturné politické napsal Judr. Hugo Richter. — Dr. Richter zastopa v tej knjigi stališče, da se naj to udeležuje v slovanski politiki, kar je praktično, dosežno, kar daje narodom gotovo korist. Za utopije in teoreme on ni svet. Povsod vprašuje le: »Budeli toto pro nás vůbec ještě praktickým?« S tega stališča razvoja vse. Knjigo priporočamo v premislek. Marsikako dobro jedro je v njej.

Slovanski gostje v Ljubljani.

Danes sprejema središče slovenskega naroda drage slovanske goste z juga in severa. Priščno dobrodošlico jim kliče sleherni Slovenec. Udeležba na shodu slovan-

skih časnikarjev bo jako številna. Nekaj gostov je došlo že danes dopoldne. Sprejemal jih je na kolodvoru pripravljani odbor ter jih v pripravljenih kočijah vodil na odkazana stanovanja. Došli časnikarji imajo na prsih pripeta srebrna peresa.

Poljskih časnikarjev je došlo 25, namreč gg.: urednik »Czasa« Michał Chyliński in Adolf Inlender s sopr., vseučiliški profesor sotrudenik »Głosa Narodu« g. dr. Marjan Zdziechowski, urednik »Głosa Narodu« g. dr. Antoni Beaupré, urednik »Nowe Reforme« in »Sława polska« g. Grzegorz Smólski, časnikar g. Alfred Szczepański, urednik »Obrony ludu« gosp. dr. M. H. Danielak, urednik »Nowega Sława polska« gospod Szymon Kraszewski s soprogo, časnikar in urednik »Wienca polska« g. K. Stan. Stojalowski in časnikar g. Stanisł. Stahnal, urednik »Nowega Sława polska« g. Bronisław Laskowski s soprogo, urednik »Nowe Reforme« g. Vladislav Prokiesz, urednika »Gazeta lwowska« gospoda Adam Krechowicki in Kazim. Zielenka, urednik »Dziennika polska« g. dr. Kazim. Ostaszewski-Barański, urednik g. dr. Vladimir pl. Lewicki, urednik »Polskega Przeglądu« g. dr. Feliks Koneczny, urednika »Gazety Narodowej« g. Fr. Jabłoński in g. Ludovik Stasiak, urednik »Nowe Reforme« g. Aleks. Karcz; gg. Merunowicz in Biechowski.

Češko časopisje je poslalo na shod 39 zastopnikov, in sicer so tu gg.: Fran Hovorka, urednik »Hlasa Naroda«, dr. Ladislav Tichý, uredniki »Narodních Listov« gg. Prokop Greg, dr. Vl. Preis, Jožef Vejvara, Jož. Kuffner, J. Hrubý; uredniki »Politike« gg. Rajm. Cejnek, Egmond Šamberk, Patrick Blažek; urednik »Narodne Politike« gosp. Václav Beneš, urednika »Radikalnih Listov« gg. dr. Karol Baxa in Mil. Fučík, urednik »Katoličkih Listov« gospod Jan Lhoták; dalje češki časnikarji iz Prage gg.: Jožef Berger, Jožef Kasalovský, Milan Kasalovský, Jožef Zidlický, Karol Zidlický, Jan. Ševčík; iz Tabora sta došla urednik »Tabor« g. Ludovik Frank in urednik »Nowega Hlasa« g. spod J. Hemer; iz Brna pride urednik lista »Moravský Kraj« g. dr. Fran Koželuha, iz Olomuca urednika »Pozora« gg. Bohumir Knechtl in Václav Holý, iz Moravske Ostrove urednik g. Frant. Sokol-Tůma, iz Plzna urednik »Plzenských Listov« g. A. Žalud in urednik »Plzenskega Obzora« g. Jan Hejret, iz Lipnika na Moravskem pride časnikar g. dr. H. Richter, iz Chotěbora na Češkem g. Jos. Trášek, urednik »Českega Vychoda« g. Bradle urednik »Českega učitelja« g. Adolf Schuster, iz Pardubice gosp. dr. Otokar Koutsky, urednik »Osvete Lidu«, iz Uherskega Hradišťa na Moravskem gospod dr. Alojzij Kusák, urednik »Velehrada«, iz Kromeríža g. Antonin Holzbach, urednik »Moravskega Obzora«, z Dunaja g. Jos. Graf, urednik lista »Information«, dalje sotrudenice čeških učiteljskih listov gospodične Alojzija Ševčíkova, Šžena Ostrovská in Ksavera Sazavská.

Na letošnji shod slovanskih časnikarjev so prišli v primeroma posebno častnem številu najbolj zatirani naši bratje Slovaki. Poslali so 11 zastopnikov in zastopnic svojega časopisja. Zastopana sta dva slovaška lista »Narodnie Noviny« in »Slovaké noviny«. Iz Turčanskega sv. Martina so došli gg.: Matúš Dula z gđ. Věro Dúlovo, uredniki Andrej Halaša, P. Mudroň in Skultetý, iz Ružomberka časnikar Peter Makovičý z gospo Olgo Makovičovo, iz Uh. Hradišťa uredniki: Frant. Kretz, Vítězslav Nečas, Karel L. Jelinek in Fr. Radovška.

Zastopnikov ruskega časopisja je došlo sedem. »Slavjanski Věst« zastopa g. dr. Vergun z gospo, »Haličanina« uredniki gg. Jos. Andrejevič Mončalovskij, O. A. Markov. G. dr. Roman Aleksevič zastopa list »Prav. Bukovina« in g. dr. Ivan Franko, urednik lista »Literaturno-Naukovy Vistnik«.

Hrvaško časopisje bo zastopano po 23 odposlancih. Iz Zagreba so došli: gg.: Dr. Ljuba Babić Sandor Gjalski z gospo, urednik »Vienca«, dr. Gj. Arnold, urednik »Vienca«, dr. Sime Mazzura, dr. Milivoj Dežman, Josip Pasarić, urednik »Obzora«, pesnik Mihovil Nikolić, časnikar dr. Stjepan Radić, časnikar in pesnik dr. Tresić-Pavičić, Marija Jurić Zagorska, sotrudenica »Obzora«. Iz Zadra sta došla zastopnika »Narodnega Lista« gg. R. Katalinić-Jeretov in Vinko Kisić, iz Trsta urednik »Nase Sloge« gosp. Matko Mandić, iz Splita urednik »Pučkica« g. Juraj Kapić, iz Virovitice urednik »Virovitičana« g. Ivan Dobravec Plevnik, iz Reke urednik »Novega Lista« g. Fran Supilo, iz Sarajeva g. gosp. dr. Ivan Sarić, urednik »Vrhbosne«, iz Virja g. Peroslav Ljubić, urednik »Podravca«. — Izmed srbskih časnikarjev se udeležuje shoda

Deški penzijonat

Halksburg pri Dunaju

138 pod vodstvom oo. jezuitov. 3-1
V prvem konviktu, za gojence višjih stanov, je plačati letnih K 920 —, v drugem konviktu, za gojence srednjih stanov, pa letnih K 600 —.
Podučuje se v gimnazijskih predmetih, tudi slovenščina. Zaveda ima pravico javnosti za vse gimnazijske razrede.
Natančnejša pojasnila pri rektorju zavoda.

Nove skladbe

Ign. Hladnika.

- Pangelingua in 4 himne za procesijo o presv. R. Telesu. II. natis, op. 24, partitura 80 vin.
 - Laudes eucharistice. II. mne za presv. R. T. (O sacrum, Ego sum. Adoro, O salutaris, Lauda Sion), op. 36, partitura 1 K.
 - 36 obhajilnih, Srca Jezusa in presv. R. T. pesmi, op. 39, partitura in štiri glasovi 4 K, posamezni glas 40 vin.
- Ker k himnom ni glasov, dobé se pri skladatelju v Novem mestu od teh dveh del partiture, če se jih naroči najmanj 8 izvodov, za polovično ceno. 601 2-2

Na prodaj je dobro ohranjen 587 3-2
omnibus
pri trdkri Garloch, Rimska cesta v Ljubljani.

Služba organista

in cerkovnika

se hitro oddá pri podpisnem uradu Prognjiki, ki znajo kako rokodelstvo, imajo prednost. Pogoji ustmeno.
Župnijski urad sv. Jurja ob Zili, pošta Čajna - Nötsch, Koroško, dné 3. maja 1902.
572 5-5 Štefan Sakelšek, župnik.

Otvoritev

gosfilne

Slavnemu občinstvu, letovičarjem in izletnikom na Rled, uljudno naznanjam, da sem prevzel gosfilno pri „Panju“ v vasi Grad šte. 47 in 48.
Priporočam gostom in potnikom lepa stanovanja po primerni ceni s pristavkom, da se dobivajo pri meni vedno gorka in mrzla jedila ter točijo izvrstna Stajerska in Dolenjska vina.
Imam tudi zalogo prve Gorenjske pivovarne M. Mayr-ja v Kranju. Cene so nizke, postrežba točna.
Lep vrt s kegljiščem in krasnim razgledom po celi Gorenjski je p. n. gostom na razpolago.
Za mnogobrojen obisk se priporoča
Davorin Vrtnšek,
624 5-1 gostilničar.

Kamniško zdravilišče in mrzlo kopališče na Kranjskem

se po temeljiti obnovitvi s čisto novim vodstvom odpre
18. maja ob 3. popoldne
s koncertom mestne godbe.

S spoštovanjem
Fran Novak
restavrater.
Prostor za Lawn-tennis. Kegljische.

Dobre ure cenó s 3letnim jamstvom razpošilja tovarna ur v Mostu
HANNS KONRAD
trgovina z urami in zlatnino
Most (Brück) št. 234, Češko.
Dobre rem. ure iz nikla gl. 3-75
Prave srebrne rem. ure „ 5-80
Pristne srebrne verižice „ 1-20
Budilniki iz nikla „ 1-95
Moja trdka je odlikovana s s. c. kr. orlom, z zlatimi in srebrnimi svetinjami in ima na razpolago na tisoče priznanskih pisem. — Cenik s podobami brezplačno 578 100-4

Sprejmeta
se takoj dva izučena 626 3-1
krojaška
pomočnika
za šivanje obleke v trgovini. Biti morata poštena, ter lepega vedenja. Plača od kosa. Ponudbe na upravništvo „Slovenca“.

Takoj sprejemem
2 učenca 2
Ivan Pust
stavbeni in umetni ključar. — Pristavske ulice šte. 8 ali stari parni mlin. 591 3-3

Hiša na prodaj
v Ljubljani, Kladezne ulice št. 17; posebno pripravna za kakega mesarja. 619 3-1
Več se izve v hiši Krakovski nasip 26.

Hôtel
v večjem mestu na zelo ugodnem kraju na Dolenjskem se 592 3-3
odda takoj v najem.
Več se izve v zalogi Puntigam v Ljubljani.

Gimnazijski konvikt
benediktinskega samostana Št. Pavel
v lepi, zdravi legi labodske doline v „raju Koroške“. Javna, popolna gimnazija — Prospekte pošilja na zahtevanje vodstvo konvikta 137 9-2

Sangrad pri
Kranju.
Železniška proga
Trbiž - Ljubljana.
Letovišče za tujce
pod zdravniškim nadzorstvom med gorami, v samoti, 465m nad morjem. *****
Vsakovrstni komfort — *****
Izvrstno bivališče za *****
rekonvalescente. *****

Sezona letos od 1. junija do oktobra.
Cena 6. K za zdravo in tečno hrano z vinom, stanovanje, za zračne, peščne, sončne, gorke in mrzle kopeli ter električno razsvetlavo.
Lastnik: 628 1-1
Med. univ. Dr. E. Globočnik.

Marija Sattner,
Ljubljana, Dunajska cesta št. 19, II. stop., II. nadstr. (Medijatova hiša),
se priporoča prečastiti duhovščini za
izdelovanje cerkvenih paramentov.
Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgičnih barvah, pluvijale, obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, priproste in najfinije, kakor se glasi naročilo, v svilenem in zlatem vezanju. — Izdeluje tudi bandera in baldahine ter izvršuje vsakovrstno cerkveno perilo iz pristnega platna. Vporablja samo dobro blago, cene po mogočnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. Prenovljenje starih paramentov tudi rado-voljno prevzame. 704 31

Zaloga šivalnih strojev
JAN. JAX v Ljubljani, 231 25-12
Dunajska cesta št. 17.
Zastopnik izvrstnih „Dürkopp“- in „Waffenrad“ koles.

Službe išče
kuharica in postrežnica, Bordeaux-vino
pridna, zanesljiva, z dobrimi spričevali. Najraje pri kakem gospodu duhovniku. Zdravniško priporočeno, izborne kvalitete, v buteljkah po 7/10 litra se dobiva pri 630 1-1
Več se izve na Toplicah šte. 1, Dolenjsko 629 1-1 | Iv. Fabian-a nasl. ANTON KORBAR.

Prečastito duhovščino in spoštovane naročnike prav uljudno obveščamo, da bode že nad 100 let tu v Prešernovih (Slonovih) ulicah poslujoča svečarska trvdka 598 4-2

Fr. Schupentz
tudi nadalje poslovala v isti ulici št. 7 v Perlesovi hiši, kamor se je dné 15. aprila preselila radi demoliranja dosedanjega poslopja.
Za dosedanje naklonjenost se iskreno zahvaljujoč prosi ista nadaljnega blagohotnega upoštevanja, ter zagotavlja enako rečno in ceno postrežbo kot doslej.

VIZITNICE
priporoča
KATOL. TISKARNA.
Samo v teh zavojih se dobiva pristna, tako splošna priljubljena
Kathreinerjeva • • • • • Kneippova sladna kava
Mladenški cvet. Dijaški molitvenik. Flos juvenilis Libellus precum in usum studiosae juventutis prodajalnica kat. tiskovnega društva (H. Ničman.)
Cena eksemplaru v platno vezanemu 2 K 20 h., v usnji z rdečo obrezo 2 K 60 h. Po pošti 20 h. več.

Birmanska darila.
Prečast. duhovščino in slav. p. n. občinstvo opozarjam na svojo že obče znano največjo zalogo
zlatnine in srebrnine
najnovejšega proizvoda po najnižjih cenah. Nadalje na veliko izber namiznih oprav iz china in pravega srebra.
Velika izber finih koles in šivalnih strojev.
Poprave se hitro izvršujejo. * Solidna postrežba z jamstvom. Za obila naročila in obisk se priporočam velespoštovanjem
Fran Čuden v Ljubljani, Mesni trg, nasproti rofovžu.
Novi ceniki s koledarjem zastoj in franko. 485 9-9

Tovarna pečij in raznih
prstenih izdelkov

Alojzij Večaj

Ljubljana, Trnovo, Opekarska
cesta, Veliki stradon št. 9

prilagojena slav. občinstvu in pred.
duhovščini svojo veliko zalogo
barvanih prstenih

pečij in štedilnih ognjišč

kot: rujavih, zelenih, belih, modrih,
sivih, rumenih itd., kar najbolj trpež-
nih in po modernih modelih izde-
lanih. Cene nizke. 36 52-13

Lasni izdelek.
Ceniki franco in brezplačno.

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporočila
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Duhovski poslovnik,

ali navod za razno uradno poslovanje v
dušnem pastirstvu in za skrbovanje cer-
kvenega in nadarbinskega premoženja. — Z
raznimi obzori in stvarnim kazalom. — Sestavlil
Martin Poč. — Drugi, popravljeni tisk.
Brošura izvod knje slane v Katoliški
Bukvarni v Ljubljani 4 krone, trdo vezan v pol-
šagrinu ali celoplatnu 5 K 20 h. Po pošti 30 h več.

Takoj se odda
služba organista
in cerkvenika
na Sori. 613 2-2

lekarna Piccoli

„pri Angelu“ I. 2 (50-20)

Ljubljana. * Dunajska cesta

**Železnato
vino**

**LEKARJA
Piccoli-ja**
v Ljubljani.
Dobiva se v lekarnah

krepča
malokrvne,
nervozne in
slabotne osebe

Pollitrska steklenica velja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar
Gabriel Piccoli v Ljubljani točno, ako se
mu pošlje znesek po poštne povzetju.

Penzionat Notre Dame de Sion
v Trstu.

Krasna lega. Višja vzgoja. Nemški
učni jezik v osmih razredih nadalje-
valnega tečaja. Francoski občevalni
jezik. Pouk v vseh modernih tujih
jezikih. Višja izobražba v godbi in
slikarstvu. Gimnastika. 571 16-4

Prospekt se na željo vpošlje.

Organist

se išče, ki bi znal kako rokodelsvo. Ože-
njeni ima prednost.

Več je izvedeti pri župnem uradu Sv. Križ
nad Jesenicami, Gorenjsko. 581 3-3

Obleke za gospode

po čudovito nizkih cenah

prilagočata III 560 6-3

Eričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9.

Varstvena znamka: **Sidro.**
LINIMENT. CAPSICI COMP.

iz lekarne Richter-jeve v Pragi,
priporočano izvrstno bolečine olaj-
šujoče mazilo je dobiti steklenica po
K 80, K 1-40 in K 2- v vseh lekarnah.
Zahteva naj se to 1152 28-25

sploh priljubljeno domače zdravilo

vedno le v izvornih steklenicah z našo
varstveno znamko „sidro“ iz Richter-
jeve lekarne ter sprejme iz previdnosti
le v steklenicah s to varstveno znamko
kot pristni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlati levu
v Pragi, I. Elisabethstrasse 5.

Solnčnike
391 v največji izbi 9-7
po najnižjih cenah priporočila
L. Mikusch
v Ljubljani, Mestni trg 15.

P. m. občinstvu naznanjamo, da
gospod **Ignacij Valentinčič** v
Ljubljani ni več glavni zastopnik
našega zavoda in zato tudi ni
opravičen, sprejemati denarje za
premijske na naš račun. — Namesto
gosp. Valentinčiča smo izročili
glavno zastopstvo za Kranjsko
g. Frančišku S. Rojniku,
v Ljubljani, pred Škofijo 21.
ter prosimo, da se vsakdo v za-
varovalnih zadevah z zaupanjem
obrača do njega. 488 5-5
„Concordia“
Ilbrško-brnska vzaj. zavarovalnica

Katoliška Bukvarna v Ljubljani
priporočila:
Razlaga velikega katekizma ali krščanski
nauk za cerkev. Sestavlil Ant. Vaternik,
župnik na Dolu. Prvi zvezek: o veri in
apostolski veroizpovedi. Broširano 2 K, s
pošto 20 h več.
Razlaga velikega katekizma ali krščanski
nauk za cerkev. Sestavlil Ant. Vaternik.
Drugi zvezek: poglavje o upanju in mo-
litvi, pa poglavje o ljubezni in zapovedih.
Broširano 2 K 50 h, s pošto 30 h več.

Za šolska darila
priporočila:
Katoliška Bukvarna v Ljubljani
naslednje povesti za mladino:
„Ljubite svoje sovražnike“ — s podobami.
„Marijina otroka“ — s podobami.
„Maron, krščanski detek z Libanona“ — s
podobami.
Cena broširanemu eksemplaru 40 h, kar-
tonirano 60 h. — Dobé se tudi v linejskih
vezih po raznih cenah.

Naznanjam, da imam v zalogi
vedno frišno in trpežno blago
vsake vrste za častite gospode
duhovnike.

JAKOB MIKOLIČ.
— krojaški mojster, Novo mesto, Veliki trg št. 92 —

priporočila se pred. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne obleke, posebno
talarje, površnike itd.
po najokusnejšem in najnovšem kroju. — Izdelujem vsako, v to stroko
spadajoče delo natančno po meri.
Priporočam se pred. duhovščini, da me blagovoli počastiti s cenje-
nimi naročili, zagotavljam, da bodem vedno skrbel, da izročim vsako
naročilo v največjo zadovoljnost prečastitih naročnikov.
Slav. p. n. občinstvu priporočam svojo dobro urejeno
krojaško delavnico,
v kateri delajo najboljše delavske moči; zato se jamči za elegantno,
lepo in moderno izvršitev naročil, kakor tudi zato, da se vsaka
v moji delavnici narejena obleka lepo prilega.

Tudi slav. p. n. občinstvu na-
znanjam, da imam v zalogi vsake
vrste moderne šofe ter tudi nepre-
močljiv tirolski loden za havičke.
Tudi imam narejene havičke
vsake velikosti za gospode in dečke
po nizki ceni.
Dijakom znižane cene!

Otvoritev vrta in salona restavracije Auer-jevih dedičev
v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

18. maja

se salon in vrt restavracije Auer-jevih dedičev zopet otvori in bode slav-
nemu občinstvu za naprej vedno na razpolago.
Na binkoštno nedeljo in nadišje vsaki dan se bode trčilo izborno,
vedno sveže marčno in bavarsko pivo iz
domače pivovarne Auer-jevih dedičev, pristna dolenska, štajarska in istrska vina, rizling
in refoško ter vino v buteljkah. — Za okusna gorka in mrzla jedila je vedno preskrbljeno.
Na mnogobrojni poset vabi
621 2-2 **restavratôr.**

„ANDROPOGON“
(Iznajditelj **P. Herrmann**, Zgornja Poljskava)
je najboljše, vsa pričakovanja prekašajoče sredstvo za rast
las, katero ni nikako sleparstvo ampak skozi leta z nena-
vadnimi uspehi izkušena in z jamčeno neškodljiva tekočina,
ki zabrani izpadanje las in odstrani prahaje.
Značilno je, da se pri pravilni rabi že čez 4 do 5 ted-
nov opazi močna rast las, kakor tudi brade, in imajo novo
zrasli lasje pri osivelih zopet svojo nekdanjo naravno brado.
Mnogoštevilna priznanja. Cena steklenice 3 krone.
Dobi se v vseh mestih in večjih krajih dežele.
Glavna zaloga in razpošiljatev v Ljubljani
pri gospodu 274 (12)
Vaso Petričič-u.
V zalogi imajo tudi gg. E. Mahr in U. pl. Trnkóczy v
Ljubljani, A. Ranf v Kranji, in lekarna „Pri angelu“
v Novem mestu.
Preprodajalci popust.

Trgovina z železnino „MERKUR“
PETER MAJDIČ
v Celju, Graška cesta šte. 12
priporočila svojo veliko zalogo
najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite
železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedel-
skega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in
strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter ckov za okna,
vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode
tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter
vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.
Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje),
lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko že-
lezne trgovine spadajoče predmete.
Tomaževa žlindra, najboljše umetno gnojilo.
* Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. *

Postrežba točna. Cene nizke.

Zakaj Slovenci niso podjetni? Kako bi se dvignila njih podjetnost?

Odgovor na javno vprašanje, razpisano v „Slovenca“ dné 15. februvarja 1902, šte. 38.

Podjetnost je posledica omike. Narodi, ki so še na nizki stopinji razvoja, nimajo veliko potreb, niti hrepenenja po novih rečeh. Z lokom bega človek za živaljo, domača zemlja mu pri malem trudu da vsega, kar potrebuje za svoje življenje. Z omiko se širijo človekove potrebe, in s temi teženje vedno bolje izrabiti naravo, vsužnjati si njene moči in vzdigniti skrite zaklade. To izrabljanje narave rodi vselej nove naprave in nove tvornice, daje ljudem zaslužka in jih spodbuja k novim podjetjem.

Česar en človek ali posamezen narod sam nima, si išče drugod ter zamenjuje pridelke svoje zemlje s pridelki tujih krajev in z njimi pokriva svoje potrebe. Čim bolj se širi omika, tem bolj se širi svetovno občevarje narodov po železnici in parobrodu v najbolj skrite in daljne dežele. V tem občevarju narodov, ki je podlaga trgovini in obrtu, je tudi podlaga za pravo podjetnost.

Tudi zgodovina nam priča, da je bila pri vseh narodih njihova moč in slava, torej tudi omika, vedno v najtesnejši zvezi z njihovo podjetnostjo.

Kjer se to ni zgodilo, so narodi prej ali pozneje propadli in zginili.

V rešitev danega vprašanja moramo torej najprej postaviti drugo vprašanje: Pod katerimi pogoji se more narod povzdigniti do pravega napredka v gmotnem oziru? Duševnega napredka, dasiravno je važnejši in bi imel biti podlaga gmotnemu, tukaj ne raziskujemo.

Teh pogojev je jako veliko, za to bo zadostovalo, če se le najvažnejših spominjamo:

1. Narod mora biti sam nadarjen in za omiko sposoben. Duševno bolj razviti narod bo vedno gospodoval nad slabejšim. Pri tem je treba seveda vpoštovati, da sila ni duševna premoč. Tako so širili svoj vpliv od nekdanj Nemci proti Slovanom, ali Turki proti Armencem. Zaradi manje nadarjenosti so izginili Mesenci, Huni, Obri, Bolgari.

2. Treba je za kulturo ugodnih krajev nih razmer. Rodovitna zemlja, ki ima vsaj nekaj naravnih zakladov, ter pripravne klimatične razmere so predpogoj za vsak razvitek.

3. Ugodna zemljepisna lega. Kraji ob morju in velikih rekah, ugodni prehodi in zveze z drugimi narodi so vedno pospeševali trgovino in s tem napredek vsakega naroda. Ko bo ves svet preprežen s železnicami, tedaj bomo na celem svetovnem trgu kakor doma, ker bo cena vožnje, ki navadno podražuje pridelke, vedno nižja. Dosedaj je bil pa ta pogoj vedno v veljavi. Narodi v ugodni zemljepisni legi: Feničani, Grki, Benečani, Nizozemci, Angleži so imeli ugodne trgovske razmere, kakor jih nikdar ni mogel imeti narod v sredi kakega kontingenta. Tudi dandanes najbolj prosperajo mesta, v katerih se sredotoči svetovni promet.

4. Občevarje z drugimi narodi. Vsaka kultura, bodisi domača ali tuja, ima namen človek izpopolniti. Kar je kak narod resničnega in lepega, dobrega in koristnega izumil ali razkril, je najprej njemu koristilo in je postalo njegova narodna last. Ker je pa vsaka človeška duša dovzetna za vse resnično, lepo in dobro, postanejo iznajdbe in odkritja enega naroda last vsega človeštva, ki se z njimi izpopolnjuje v večji omiki. Narod daje drugim, kar ima svojega, in prejema od njih, kar je priležno njegovi individualnosti, ki mu ostane vkljub temu ohranjena. Eni narodi več prejema, drugi več dajejo; brez tujega vpliva in sprejemanja tujih idej in iznajdb pa dandanes noben narod ne more ostati na višku omike, kakor ne more največji veleum sam od svojega postati omikan.

Če se pa narod zapre pred tujim vplivom in hoče le sam zase živeti, ne more na tej podlagi napredovati. Vse življenje in vsa umetnost zapade v neko stereotipno formalnost in enakoličnost, celi narod odrveni, napredek je nemogoč.

Ravno Kitajci, ki so dandanes skoro vzor naroda, ki se brani tujega vpliva, so dosegli v prvih stoletjih po Kristusu po občevarju s tujimi narodi, posebno s Sirci in Grki, svojo omiko. Najboljše iznajdbe, ki jih še dandanes občudujemo pri Kitajcih, so ti dosegli pod vplivom sirske-grške kulture. Sedaj je zgodovinsko dokazano, da se ni kitajska kultura sama ob sebi razvila, temveč se je z občevarjem skozi Pamir in puščavo Gobi seznanila s zapadom in njegovo omiko. To občevarje je trpelo nad 700 let. Lansko leto je bila odkrita zidana pot, odkril jo je Francoz Charles Endes Borins, skozi puščavo Gobi, ki je karavane varovala pred viharji in zasutjem po pesku, in imela na vsej neizmerni dolžini na vsakih 5 km stražnice in gostilne. Zidal jo je cesar Wuti in še dandanes je nema priča o podjetnosti starih Kitajcev ter nov dokaz za d kazano trditve, da se noben narod sam ob sebi ne povzpne do visoke stopinje omike. Vpliv grško-sirske kulture se jasno kaže v umetnosti kitajski še sedaj.

V občevarju z drugimi narodi se spozna njih življenje in gospodarstvo, njih razvitek in iznajdbe. Pri tem primerja iznajdljivi človeški um tujo zemljo, tuje razmere z domačimi; tuji vspeh, sreča in blagostan ga bodri. Isto, kar se je drugim posrečilo, hoče doma pozkusiti. Duševne moči se vzbudijo, tuji vzgled daje ravnilo in krepi eneržijo do skrajnega, dokler nima domovina istega, kar je na tujem videl. Spoznajo se potrebe drugih narodov in njihovi izdelki, kar vodi k menjavanju blaga. Razvije se trgovina, ki ima vedno v spremstvu dobro obrt. Napravijo se tvornice, pospešuje promet, skrbi se za dobre ceste in ladje. Kultura je prišla ter vzela narod pod svoja krila. Komur je znana zgodovina, kako so v starem veku narodi drug od drugega prejimali iznajdbe, ve, da ima vsa antika v tem medsebojnem občevarju in lastnem delovanju svoj pravi izvir. Na tej podlagi medsebojnega občevarja in menjavanja sloni tudi moderna omika.

5. Slednjič je treba, da ima narod razumne vodnike, ki pojmiyo njegove potrebe in imajo zmožnosti voditi ga primerno časovnim potrebam ter tuje iznajdbe prav prilagoditi narodovi individualnosti. Ljudstvo mora tudi samo sodelovati, sprejemati vodilo in tuje iznajdbe s pravo razumnostjo.

Ljudstvo nima zmožnosti ne priložnosti napredovati samo iz sebe ter študirati in porabljati tuje iznajdbe za svoje potrebe. Ljudstvo bo samo ob sebi ostalo vedno tako kakor je bilo. Življenje, nove ideje in iznajdbe se mu morajo vdihniti, da se ljudstvo oživi. Tu pa nastopa dolžnost za inteligenco, za vodnike ljudstva, narodu vse dati, ga z vsem seznaniti, kar je primerno njegovemu razvitku. Kapital njegovih zmožnosti ni le njegov, temveč tudi last naroda, kateri ga je rodil, kateremu mora posvetiti svoje delovanje. Potrebna nam je inteligenca, ki je sama na višini prave omike in dela z vno in požrtvovalno za svoj narod.

Porabimo dana pravila za naše razmere, pa bomo kmalo naj asnem, kaj nam manjka, in bo dan odgovor, zakaj Slovenci niso podjetni.

1. Priroda gotovo ni bila mačeha našemu narodu pri delitvi duševnih darov.

Slovenec je bistre glave, hitro pojmi in si tudi dobro zapomni. Znano je, kako se naši

kmečki ljudje, ki pridejo v druge kraje, v par mesecih igraje naučijo tujega jezika, znano, kako lahko se slovenski dijaki, če se hočejo učiti, kosajo z vsemi drugimi. Vsakemu stanu je Slovenec v čast, če se ga vestno loti.

Taka glava korenine je slovenski oratar.

Koseski.

Tukaj ni vzroka.

2. Naša lepa domovina je ugodna za razvitek kulture, če tudi je veliko bolj rodovitnih in bogatejših krajev na zemlji. Slovenska zemlja ima precej nerodovitnega in peščenega sveta, kjer se morejo prebivalci le s žilavo pridnostjo za silo preživeti, večina pa je rodovitno polje, sočnati travniki, lepe planine s krasnimi gozdi; imamo kraje, ki se morejo glede naravne lepote primerjati z najlepšimi na svetu. Vspevajo dobro skoro vsi srednje-evropski, deloma tudi južni pridelki. Nimamo posebnega bogastva na rudninah, prav zadnji pa vendar nismo. Sicer tudi ni resnično, kar se dandanes še splošno misli, da se visoka gmotna kultura ne more razviti, če ni v deželi lesa in premoga. Danska nima prav nič rudnin, vendar so Danci med najbolj razvitimi narodi.

3. Zemljepisna lega se more za nas ugodna imenovati. Na zahodu nas meji Jadransko morje in laške dežele, na severu Nemci, na vzhodu Madjari, na jugu podajamo roko sorodnim bratom. Tako smo postali Slovenci kij med Romani in Germani, med severoizhodno Evropo in Italijo ter posredovalci med zapadom in južnimi Slovani.

Že od nekdanj je šla pot skozi naše dežele iz Italije v srednjo Evropo. Skozi slovenske dežele so vihrali orli legij, ki so nosile rimsko kulturo na vzhod in sever; ob ljudskem preseljevanju je šla raznim narodom pot po naši zemlji v Italijo. Vera se je tudi širila iz Rima skozi naše dežele. Odkar si je evropska trgovina odprla svetovni trg, so bile slovenske dežele naravna pot za blago iz srednje Evrope v Levanto in ves vzhod, kjer so potrebovali in še potrebujejo veliko evropskih izdelkov. Za vso tostransko državno polovico je le pot skozi naše dežele in Trst ugodna za trgovino v vzhod, kjer edino moramo pričakovati ugodnega razpečavanja obrtnih izdelkov. Bogate industrijske dežele, kakor Češka, Moravska in Nižja Avstrija se morajo te poti posluževati. Za Nemčijo je pot okoli Španije na vzhod veliko predolga in predraga, da ne bi pošiljali svojih izdelkov skozi slovensko zemljo v jutrove dežele. Sueški prekop je trgovsko važnost naših dežel še pomnožil. Sueški prekop je takorekoč središče svetovne trgovine. Skozi prekop pelje pot po morju za vse evropske dežele v Azijo, torej tudi v Indijo in Kino, v večino Afrike in deloma tudi v Avstralijo. Za Srednjo Evropo, torej za naše cesarstvo in Nemčijo, pelje pot do Sueza skozi Trst, najkrajša pot iz Berolina na vzhodni svetovni trg. Ker skozi Trst je najkrajša pot iz Berolina in Dunaja v Indijo in Kino in vse vzhodne dežele, ki bodo še desetletja potrebovale evropske industrije in bo imela trgovina po tej poti še dolgo veliko bodočnost. Odtod tudi strastno teženje Vsenemcev pri nas in v rajhu razdreti Avstriji ter dobiti direktno zvezo iz Berolina v Trst pod svojo oblast. Med te Vsenemce se morajo šteti mnoge zelo visoke in vplivne osebe. Odtod naraščanje nemških trgovin in nemških tvornic v Trstu in na vsem vzhodu. Nemški kapital naj pripravlja pot nemški politiki.

Ravno trgovino z vzhodom bi morali Slovenci imeti v svojih rokah, ker so naseljeni ob obalih Jadranskega morja. In vendar, kako žalostne razmere se nam v

resnici kažejo! V pomorskih mestih našega morja se ponašajo Nemci in Lah, Judje in Armenci s krasnimi palačami, z veličastnimi parniki, ki jim nosijo zaklade iz celega sveta in množe njih bogastvo, sin rodne zemlje je pa le še dober, da s krvavimi sragami množi tujcu premoženje, da tem lažje tlači naš rod.

Morje adrijansko, bilo nekdanj si slovansko.

S. Jenko.

Ne velja izgovor: Slovenci nimamo denarja za taka podjetja.

Da je pri nas več denarja, kakor so si poprej mislili najbolj vneti rodoljubi, je dokazal krepki razvoj domačih hranilnic v zadnjem času. Saj tujci tudi niso bili bogati, ko so tja prišli. Marsikateri, ki je prinesel le bisago, se ponaša zdaj z milijoni. Premoženje se jim je šele tam pomnožilo. A bogate Slovence na teh krajih, kjer bi imela biti naša prva narodna moč, bi skoro na prste našteali. In v srcu naše domovine! V vsakem mestu, v vsakem trgu, skoro v vsaki večji vasi imajo tujci najmočnejše trgovine, tovarne, obrti, vzdigajo zaklade naše zemlje in se bogate s žulji našega kmeta. O veleposestvu še ne govorimo. S tujim premoženjem raste tujcem moč, kar dandanes tako bridko čutimo. Kako resnično je pel naš pesnik:

Le tujcem sreče svit se v Kranju žari
Ošabno nosjo ti po koncu glave.

Prešeren.

Kmalto se bo spolnila preroška beseda:
Zemlja slovenska, predraga dežela,
— zdaj ima grob še komaj za nas.

Prešeren.

Slovenec je spal, ko so drugi delili svet.

Tu smo tudi pri glavnem vzroku, zakaj smo Slovenci tako malo podjetni. Premalo poznamo druge narode in se od njih premalo učimo.

Ker je vsa omika, torej tudi iznajdbe za pospešenje gmotnega napredka, last vsega človeštva, imajo posamezni narodi dolžnost, če hočejo ostati na višini, tuje izume porabiti za svoje potrebe. Da so tujega izvora, je gotovo za vsakega pametnega človeka brez pomena. To prisvojenje tujega napredka je pri umskih in mehaničnih iznajdbah že doseženo s praviim njihovim pojmovanjem. Učenjaki imajo dolžnost v tem oziru zasledovati napredek in ga domačemu ljudstvu na pripraven način raztolmačiti. Pri nas smo v tem še daleč, daleč.

Pri gospodarstvu in trgovini je tudi treba pojmovanja vsega življenja tujega naroda, predno se more njegov napredek presaditi na domača tla. To se pa ne da doseči s suhoparnimi statističnimi podatki ali živimi opisi. Črka ostane črka. Pri gospodarstvu in trgovini je pa potrebno življenje, kojega krepko utripanje preveva ves narodov organizem. To življenje se pa more le osebno opazovati in spoznati. Kdor je z lastnimi očmi videl vse razmere, gledal drznost v načrtih, množenje bogastva in blagostanja, bo skušal tudi sam jednako storiti in tuje pridobitve presaditi na domača tla. Človeku se samo ob sebi stavi vprašanje, ko vidi napredek tujega ljudstva: Če je to drugod pri enakih ali še slabših razmerah mogoče, zakaj pri nas ne? Če je mogel ta in ta, zakaj pa jaz ne? Zbudi se volja, krepka eneržija razvija načrte: Kar človek res hoče, to navadno tudi stori in doseže. Potovanje v tuje dežele gotovo nima za pametnega človeka, ki ima srce za napredek svojega naroda, edinega namena občudovati naravno lepoto tujih dežel ali občudovati stavbe družih krajev, potovanje ima namen učiti in seznaniti ga s življenjem in napredkom tujega naroda.

Veliki umetniki se hodijo učiti v tuje dežele, slavni državniki so proučevali ustavne oblike po drugih krajih, znameniti ekonom

so šli gledat drugam tuje razmere. Človekovo obzorje se razširi in razum izbere izmed mnogo dobrega, katero je videl na tujem, kar je za domače razmere najbolj potrebno. Slovenec ne popotuje rad. Menda še noben Slovenec ni veliko popotoval, zlasti po Aziji in Afriki, le malo jih je pregledalo Evropo. Pa še teh, ki so se podali na tuje, je imelo malo kdaj namen socialnih študij, temveč le radovednosti ali zabave.

Pri nas se bi imeli še mnogo učiti. Poljedelstvo je še večinoma kakor pred sto leti. Iznajdbe mehanike in kemije, ki so v družih deželah skoro čisto predrugečile razmere proizvodnje, se pri nas splošno še malo poznajo. Kako lepih izgledov bi lahko našli že na Češkem, da ne govorimo o družih deželah!

Vrtnarstvo je še v povojih. Umetno gojenje plemenitih vrst je večini kmetovalcev skoro neznano. Ravnanja s pridelki, da se postavijo na trg res v dobrem stanu, skoro ne poznamo. Vse drugače to razumejo v družih deželah, kakor na Francoskem. Tu bi se vsako leto na tisoče več dobilo. Isto je s porabo najmanjšega prostora v pripravi nasad.

Glede živinoreje smo tudi še daleč. Mala Danska izvažala skoro ravno toliko surovega masla, kakor velika Avstrija, ki ima tako mnogo živine. Izdelovanje surovega masla s stroji se je v zadnjem času zelo razširilo, vendar še nimamo onega finega ravnanja z blagom, ki znatno pomnožuje vrednost.

Velika obrt je pri nas večinoma v tujih rokah. Slovenec se vedno boji, da ne bi izgubil pri novih podjetjih. „Morebiti pa vendar ne bo šlo, morebiti pride podjetje na kant. Najbolj varno je v hranilnici. Gotove obresti, brez skrbi in brez truda!“ Res je najbolj varno v hranilnici, res tudi, da so mnogi pri tacihi špekulacijah prišli ob vse. Res je pa tudi, da se denar pri podjetjih, ki so redno zasnovana, obrestuje navadno še enkrat višje; res je, da so podjetja v našem času neobhodno potrebna, da dobijo delavci zaslužek in se domači denar doma ohrani. Če jih sami ne bomo snovali, jih bodo pa drugi, gotovo ne v našo korist. Natančni pogled v obrtno življenje drugod daje človeku pravec, kako naj doma poskusi in kakšne možnosti mora imeti, če hoče namero srečno izpeljati.

Kakor za gospodarstvo in obrt, je važno poznavanje tujih razmer za trgovino. Trgovina je menjavanje blaga.

Da se to menjavanje ugodno za narodni razvoj doseže, je treba natančno poznati, kaj tuja dežela proizvaja, da se tako odstrani prekupovanje, ki tujemu blagu zvišuje, domačemu ceno znižuje, ter način, kako najbolj ugodno to menjavanje izvršiti. Trgovina s tujimi deželami je skoro izključno v tujih rokah. Tu se najbolj pozna, kako smo zaostali. Proizvajamo še dosti blaga, pa ne vemo, kam z njim. Naš fižol, krompir, les, pletenice, škafi, sir i. t. d. gre le po tujih v jutrove dežele in na Francosko.

Ko bi dobro poznali tuje dežele, bi lahko naši podjetniki sklepali sami pogodbe s tujimi veletržci, pa bi ves dobiček doma ostal. Marsikatera stvar, ki se doma zavrže, bi se dala ugodno porabiti. Čeprav ima naša država v vseh večjih svetovnih tržiščih svoje trgovske zastopnike, je to za nas, ki tudi k tem stroškom prispevamo, skoro brez koristi. Gotovo je tudi, da bi se ob direktnem prodajanju pri izdelovanju veliko bolj gledalo na kvaliteto in dobro ohranjenost, ko bi bilo vsem očividno, koliko več se na ta način izkupi. Za sadje bi lahko petkrat toliko dobili, sočivje veliko dražje prodajali in več prodajali, ko bi nekoliko bolj pazili. Tujcu je še ljubše, če je blago pomanjkljivo, slabo opravljeno in ohranjeno, da more ceno tem bolj pritiskati. Sami pa hitro očistijo in pripravijo blago v svojih shrambah in čistilnicah ter kot blago prve vrste postavijo na trg z najvišjimi cenami, katero so za slepo ceno kupili od naših revežev.

Blago, katero potrebujemo, pride ravno tako le po tujih rokah, katerih se vselej precej prime, do nas. Poglejte, koliko storijo tuje tvrdke za razvoj svoje trgovine! Svoje zastopnike pošiljajo v vse kraje ponujat blago in proučevati razmere. V Kino in Avstralijo jim pot ni predaljna. Ravno vsled svoje podjetnosti so v zadnjem času Nemci

pridobili toliko moč in vpliv v vzhodnih deželah, posebno Mali Aziji in Mezopotamiji. Nemški trgovci so pripravljali pot nemški politiki. Koliko je Slovencev šlo v Egipt in Palestino ponujat naš les in na Francosko sklepat kupčijo za fižol? Veliko se je trudil dr. Pečnik v Aleksandriji, da bi lesno kupčijo spravil v domače roke; bilo je zastoj, niso si upali. Znano je, da imajo bratje Čehi bogato industrijo. Promet med njimi in nami oskrbujejo večinoma Nemci, naše firme naročujejo blago pri nemških, večinoma židovskih tovarnah. Slovanska vzajemnost naj bi se kazala v gospodarstvu in trgovini, ki bi napravila trdno podlago za skupno delovanje.

Če bi mi odprli češkim izdelkom direktno pot v naše dežele, bi se tudi Čehi potrudili za razpečevanje naših surovin in izdelkov. Isto velja za Poljake in Slovake.

Če se natančno poznajo druge dežele in izdelki domačih krajev, se kmalo dobi pogum in način to kupčijsko zvezo izvršiti. Ker eden vsega ne zmore, se delajo konsorciji, snujejo zadrage, napravljajo skladišča, kjer blago likajo in zboljšavajo, — začne se prava trgovina.

Ta ni junak, ta ni za rabo,
Kdor tujih videl ni ljudi.

Levstik.

Da je to res, vidimo na Slovenceh, ki pridejo na tuje. Zadnjič smo brali, koliko je Slovencev v Ameriki postalo milijonarjev. Videli so tujo podjetnost, kar jim je vzbudilo lastno delavnost — in šlo je.

Da se temu velikemu zlu odpomore, bi morale skrbeti v prvi vrsti vlade, kojih glavna dolžnost je, jednako skrbeti za srečo vseh narodov.

Kakor pa vemo iz zgodovine, ni imela vlada nikoli posebne ljubezni do nas in je gotovo niti za naprej ne bo dobila.

Potrebovali bi od vlade dobre trgovske šole, morebiti še bolj kakor slovenskega vseučilišča.

Delati in truditi se moramo sami, če hočemo kaj doseči. Gospodarstvo naj bi v prvi vrsti pospeševali veleposestniki z dobrim vzgledom. Ker je pa to v tujih rokah, nimamo pričakovati od veleposestva posebnega vpliva in pospeševanja naših potreb. Poklicana je k temu tudi dežela, da preskrbi potrebnih veščakov, ki bodo dajali ljudstvu strokovno navod. Ti veščaki naj bi bili kolikor mogoče domačini, ko tujci nimajo srca za nas in iščejo le svoje koristi. Največ bo pa tukaj, kakor povsod, dosegla zasebna podjetnost. Kdor ima zmožnost in veselje, naj se sam izobrazi in s svojimi deli in vspehi tudi druge spodbuja! Poklicani so prav vsi stanovi, vsak na svoj način. Dežela naj pa s podporami širi in uglobuje to gibanje. Snovati bomo morali skladišča za naše blago v deželi in pomorskih mestih, ker brez teh je vsako uspešno delovanje v tem oziru nemogoče.

Takih skladišč potrebujemo za naš les in lesne izdelke, za sočivje, posebno fižol in krompir. Dežele morajo za to žrtvovati, saj bo narodno premoženje, ki se bo na ta način pomnožilo in razdelilo med vse ljudstvo, pomnožilo narodno pa tudi davčno moč, da se bo denar, na ta način naložen, stotero obrestoval. Nadarjenim in zmožnim naj bi se dale deželne podpore, da morejo proučiti tuje razmere.

5. Da brez enotnega vodstva po skupnem načrtu ne bo splošnega napredka, je vsakemu jasno. Vodniki in vzgojitelji naroda morajo takoj storiti svojo dolžnost. Tem vodnikom in vzgojiteljem, bodi si že v katerem koli stanu, je potrebno natančno znanje vseh stanovskih opravil. Če slepec slepeca vodi, oba v jamo padeta. Oni, ki hočejo sebi in narodu koristiti, se morajo dobro izobraziti v svoji stroki. Komur vest pravi, da ni dobro podkovan v stroki, katere se misli lotiti, ne bo nikdar dovršil velikih reči. Diletantov ne rabimo, ker ti v resnem delu več škodijo kot koristijo. Slovenci smo preveč površni. Precej mislimo, da zadosti znamo, ko imamo komaj prve pojme. Treba se je najprej učiti, potem delati.

Kdor ima znanje, mora imeti tudi voljo delati in se žrtvovati. Veliko je najbistrejših umov, ki so si prisvojili globoko znanje, ki pa vendar niso ničesar dosegli, ker niso porabili svojih zakladov. Ni se jim ljubilo ubijati se za druge, ko so imeli sami za

potrebo. Slovenec je lahkoživ in vesel, gostoljuben do skrajnega. Žilave neumnosti pa pogosto pogrešamo pri najboljših sinovih. S takimi lastnostmi se nikdar ne napravijo velike reči, ki imajo trajen obstanek.

Korist posameznika pa ni še vselej korist narodova. Osebna korist se mora vedno spajati s koristmi celega naroda. Treba je torej pravega domoljubja za napredek ljudstva, domoljubja, ki se ne kaže le v frazah, temveč v delih, tudi takrat, ko sam nima nobene koristi.

Reči pa moramo, da je naše ljudstvo tudi samo veliko krivo, da se ne more podjetnost razširiti. Premalo se še zavedamo, da smo en narod vsi Slovenci, torej ena celota, četudi ločeni po deželnih mejah, da je naša dolžnost skrbeti najprej za domači razvoj, podpirati domače trgovce, obrtnike, blago, ki se doma dobi, doma naročevati.

Tu je glavna napaka premala zavedenost. Še izobraženi se vselej ne spominjajo, ko naročujejo na tujem ali doma pri tujih tvrdkah, da dajejo s tem tujcem denar in moč, svoj rod pa oslabujejo; da bi tudi pri rečeh, ki jih na tujem naročujemo, lahko posredovale domače firme, da bi vsaj nekaj dobička doma ostalo. Kupec pri tem nima prav nobenega dobička, k večjemu, da mora še pošto sam plačevati. Izvrševati bi imeli ta načrt v večjih in najmanjših rečeh. Na tisoče denarja bi tako ostalo doma. Poglejte Čeha! Pravi Čeh, če tudi ima na tujem zaslužek, bo večinoma vse, kar potrebuje, doma naročil, če količkaj kaže. Zato so pa Čehi gospodarsko tako utrjeni. „Svoji k svojim!“

Druga napaka našega ljudstva je nevoščljivost. Neče, da si kdo pomaga, če tudi s poštenim delom, privošči raje tujcu dobiček, kot domačinu. Obe napaki bi se sčasoma nekoliko odpravili z dobrim podukom v šoli, v društvih, ki so največjega vzgojevalnega pomena za našo prihodnost, in dobrim vzgledom. Našemu ljudstvu tudi manjka daljnega obzora. Povsod hoče precej videti uspeh in dobiček, za vsako blago precej denar, če tudi polovico manj, kakor bi se lahko dobilo. Tu bo treba še veliko neumornega dela v poduku in organiziranju.

Velika hiba pri domačem razvoju je tudi nezaupnost naših ljudi proti vsemu domačemu. Kar je od dalj in dražje, je vse boljše, domači tako nič ne znajo. Tujci so učenjaki, misleci; mnogi mislijo in delajo tako, kakor bi naš narod ne imel prav nobene samostojnosti. Veliko so temu res krivi tudi domačini, ker so mislili, da morajo vsako reč toliko dražje prodajati, da so za Slovence že dobri, tudi brez temeljite izobrazbe. Dandanašnji, ko se svetovna omika tako razširja, se na ta način seveda nič ne opravi. Upajmo, da se ljudstvo počasi bolj probudi, če bo videlo pri domačih vedno popolno poštenost in postrežljivost nasproti občinstvu in napravo samo na višku modernega napredka.

Sklep: Preteklost je v zgodovini, prihodnost pred nami, odvisna od božje previdnosti in naše volje, v božjih in naših rokah. Pojdimo na delo vsak po svojih močeh! Kar smo zanemarili, se da deloma še popraviti z vstrajnim delom.

Z gospodarsko samostojnostjo bomo dali narodu gotovo prihodnost, da ne izgine v tujih valovih, ki ga gotovo pogrezejo, če bomo še nadalje spali in se med sabo klali. Neizmerno je škodoval gospodarskemu razvoju bratovski boj, ki divja med nami. Slovenci smo in ljubimo svoj rod! Podajmo si roke vsi, ki nam je na srcu narodova prihodnost in narodova moč! Delajmo in trpimo, učimo se in podučujmo! Bog bo dal temu vzvišenemu in plemenitemu delu svoj blagoslov.

Srednja Vas v Bohinju, 1. maja 1902.
Anton Oblak.

Izmed krajših odgovorov priobčujemo sledeča dva:

Gospod Ivo Kač odgovarja:

Poglaviti vzrok, da so Slovenci tako malo podjetni, je ta: Ker niso v nobeni stroki, bodi si obrtniki, kupčiji, industriji ali kmetijstvu dovolj izobraženi, in nimajo mnogo pojma o stvarih, katere nesó dobiček.

Pomočki, da se naša podjetnost dvigne, so: Šole, šole in zopet šole. Slovencem se naj da dovolj rokodelskih, obrtnih,

trgovskih, tehničnih in kmetijskih šol, in podjetni duh bode prešinil vse sloje našega ljudstva!

Slovenci moramo dobiti najmanj petnajst meščanskih, vsaj tri državne obrtne, štiri kmetijske šole, vsaj dve realni in tehnično visoko šolo, — in v dvajsetih letih bomo najpodjetnejše ljudstvo v Avstriji, saj poguma nam ne manjka, a manjka nam dobre skrbne matere, katera bi za nas skrbela.

Drug prijatelj nam pa odgovarja:

1. Zakaj Slovenci niso podjetni?

Odgovor: Prvi vzrok je ta, ker nimajo denarja! Židje, Angleži, Francozi i. t. d. lahko delajo, ker imajo — denar! ter špekulirajo, ako tudi za velike izgube. Koliko Slovencev pa zamore prevzeti podjetje za en milijon kron? Denarja ni!

2. S kakimi pripomočki bi se dvignila naša podjetnost?

V prvi vrsti so poklicani delodajalci.

Občine, zavodi, cestni, deželni odbori, erar zdaj raje dajejo tujcem zaslužek kakor domačinom, ker so dela bolj — kreditna, — ako jih ima tujec. Zato naj se dajo dela domačinom, če tudi nekoliko dražje. Saj denar tukaj ostane, sicer pa gre čez mejo. Vsi zidarski mojstri Italijani so obogateli, ker se jim delo daje — domačinom pa ne. Tujce proč!

3. Hranilnice in drugi denarni zavodi naj vsako leto nekaj dajo za podporo pridnim in poštenim podjetnikom.

Gospodarska organizacija Slovencev v Kočevskem okraju.

Gospodarska moč naroda se zrcali najlepše v njegovih gospodarskih organizacijah, katere je rodila deloma potreba, deloma predrugačene življenske razmere, deloma pa tudi želja po neodvisnosti od tujega kapitala. V kočevskem političnem okraju je bil dolgo časa edini denarni zavod mestna hranilnica v Kočevju. Ta je skrbela za kredit Nemcem, pa tudi Slovincem je pomagala v svojo korist seveda tem raje, ker so zemljišča po slovenskem delu Kočevskega okrog Ribnice in Velikih Lašč boljše kakor v nemškem delu, torej tudi več vredna, in je bila varnost za denar tem večja. Pred kakimi 15 leti so pa vendar tudi v Ribnici, — kjer bi moralo biti središče okraja! — ustanovili posojilnico (Šulce-Delič), katera se je razvila v letih v močan zavod.

V zadnjih letih so pa nastale posojilnice tudi v drugih krajih in tako pride sedaj na 22.000 Slovencev v ribniškem in veliko-lasškem sodnem okraju osem posojilnic in sicer dve v Ribnici, po ena pa v Loškem potoku, Sodražici, Laščah, Robu, Dobrépoljah in najmlajša v Strugah. Na 3000 ljudi pride ena posojilnica. Vse te posojilnice imajo dovolj domačega denarja. V minulem letu so napravile nad 4.000.000 K denarnega prometa. Čuti se pa potreba hranilnice, katera se gotovo ustanovi prej ali slej.

Poleg posojilnic je še šest gospodarskih društev za trgovino.

Vsi ti zavodi bodo povzdignili gospodarsko moč Slovencev v kočevskem okraju ter pospeševali še tesnejšo organizacijo kmetijstva in obrti. V okraju sta dve mlekarnici, snuje se zadruga za prešičorejo, katerej bodo gotovo sledile še druge. Pa tudi nekatera obrtna podjetja v okraju so mogla nastati le vsled podpore denarnih zavodov. Začetek je storjen in ako bomo imeli izvedenih ljudi, ki bodo znali obuditi in voditi razna obrtno-trgovsko-zadružna podjetja, je mogoče, da se v tem okraju, — kjer je ljudstvo zelo nadarjeno, — obrt, kmetijstvo in trgovina lepo razvije in bode imel okraj lepe, stalne dohodke.

Slabše je med Slovenci ob Kolpi v kočevskem sodnem okraju. Ondi se naj ustanovi vsaj ena posojilnica, da se Slovenci gospodarski emancipirajo od Nemcev. Z gospodarsko močjo bode pa rastla tudi njih narodna in politična moč.

Jemljem si čast slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini uljudno naznati, da bodem

čevljarski obrt

po mojem umrlem soprogu gospodu

Matiji Horvat

pod tem naslovom tudi najprej izvrševala ter se priporočam cenjenim naročilom.

Spoštovanjem

Marija Horvat

Sv. Petra cesta št. 30.

623 1-1

Oblasstveno potrjena

Hamburg-Amerika Linie

agentura LJUBLJANA, Marijin trg št. 1

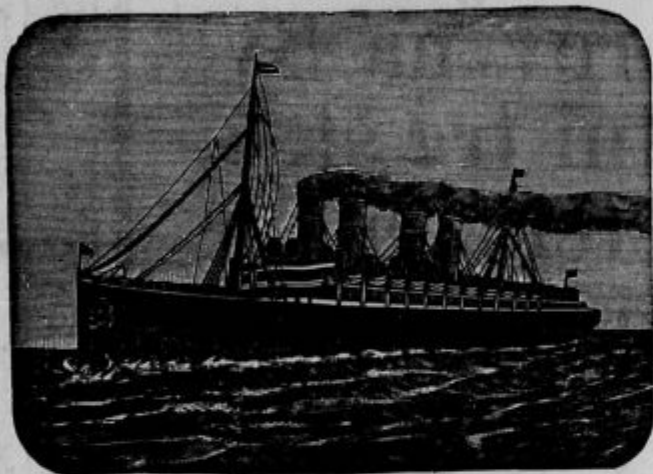
za odpravo potnikov in pošiljatev čez morje, zlasti pa v Severno

AMERIKA

Eden največjih, najhitrejših ter najvarnejših velikanskih parobrodov na svetu.

Hamburg-New York 6 dni!!

Odhod iz Hamburga do trikrat na teden. 541 5-5

Vsaka pomorska nevarnost popolnoma izključena, dobra prosta hrana, solidna postrežba, primerno nizke cene v vseh razredih. Vsakršna pojasnila točno in zastonj, ter vozne karte za velikanske brzo- in poštne parobrode daje

Hamburg-Amerika Linie

agentura LJUBLJANA

Marijin trg št. 1

nasproti frančiškanski cerkvi.

Podpisana ima v zalogi najraznovrstnejše trpežno, krasno blago za bandera, baldahine, raznobarvne plašče, kazule, pluviale, dalmatike, velume, albe, koretelje, prte itd.

sploh vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevezema tudi vezanje, prenovljenje stare obleke in vsa popravila. — Izdeluje ročno in pošteno po najnižji ceni bandera in vso drugo obleko.

Prečastite gospode prosim, da se blagovolé pri naročilih ozirajo na domačo trdiko ter ne uvažujejo tujih trdk, družtev in potujočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenejšo postrežbo in najnižjo ceno, zadržuje, da bo hvala tudi za najmanjše naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjem se priporoča 566 52-50

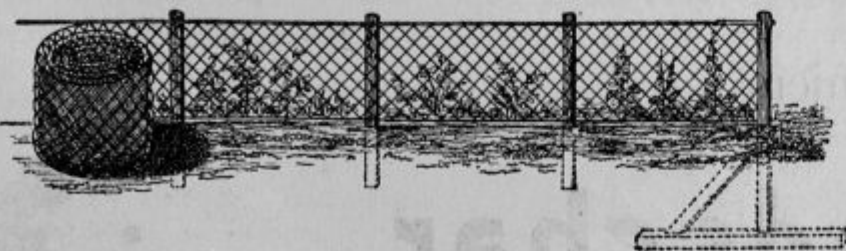
Ana Hofbauer,

imejteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode v Ljubljani, Wolfsove ulice 4.

KAROL ZUPANČIČ

Jurjevica pri Ribnici, Kranjsko.

Izdelovatelj žilnih (dratenih) tkanin ter pletenin in trgovina s sitarskim, rešetarskim in lesenim blagom. 310 12-10

priporoča slavnemu p. n. občinstvu svoje pletenine in žice, pletene s strojem po uzocih, za ograjo gozdov in vrtov, za fazanerije, kur-nike, golobjake; mreže za presejanje gramoza in peska. — Izdeluje in ima veliko zalogo medene, pocinjene in železne tkanine za stroje, mlino, okna, line, kleti; mesne sitnice, prožne posteljne mreže (Drahtmatratzen) v raznih velikostih, raznovrstna sita, rešeta za tovarne in mlino, kape za ogrebanje čebel, pokrivala za jedila, razno leseno (suho) robo itd. po najnižji ceni.

Ceniki na zahtevanje brezplačno.

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zgube pri zrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako zrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba

„MERCUR“

I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj. I., Strubelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 50

Franja Meršol

v Ljubljani, Mestni trg št. 18

priporoča svojo bogato zalogo

pričetih in izvršenih ženskih ročnih izdelkov, vsakovrstnih, jako ličnih vezenin, krojaških potrebščin ter raznega drobnega blaga — vse po zelo zmernih cenah. Monogrami in risarije se v poljubnih barvah in slogih uvezujejo na vsakršno blago. 18 22

Zunanja naročila se izvršujejo točno in ceno.

Prediskarija.

Prediskarija.

Domača umetalna steklarija

Av. Agnola v Ljubljani, Dunajska cesta 9, poleg „Figovca“

se priporoča prečast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom v naročila za izdelovanje

cerkvenih oken in vrat, vdelenih s katedralnim steklom ali s svincem obrobljenim belim ali barvenim steklom,

s steklom z umetno slikarijo

strokovnjaško dobro, zia čeno in trpežno izvršeno v lastni delavnici, od najpreprostejšega do najfinejšega

Št. 50/Z.

Spričalo,

s katerim podpisani potrjuje, da je velečislana tvrdka za stavbeno in umetno steklarstvo AV. AGNOLA v Ljubljani, v polnem in lepem soglasju s gotso arhitekturo, izvršila prav pohvalno steklarska dela v novi župni in dekanjski cerkvi v Šmartnem pri Litiji.

Okenj 32, v raznovrstnih gotških oblikah, slikanih umetno na steklo v okusnih okraskih, strogo po gotških pravilih, v barvah nežno-svitlih in ne vpljočih — svedoči jasno, da smo vdobili Slovenci v gosp. Av. Agnola tudi v tej stroki spretnega, domačega umetnika, kateremu s mirno vestjo zaupamo slična dela.

V prepričanju, po ostalih ofertah za to delo, se vestno zadržuje, da so cene gosp. Av. Agnola prav zmerne. Priporoča se kar najtopleje vsem, posebno pa onim cerkvenim predstojnikom, kateri razpolagajo sicer s malimi sredstvi, pa bi oskrbeli radi svojim cerkvam kaj lepega.

Župni urad v Šmartnem pri Litiji dne 9. februarja 1901.

Ivan Lavrenčič, župnik in dekan.

Okvirja tudi slike in podobe prenavlja in popravlja stare predmete.

Prevzema tudi vsa stavbinska steklarska dela ter priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnega steklarskega blaga. 737 52-42

Cene jako nizke.

Resnično!

pomaga velikansko kot nedosežen uničevalec mrčesov

Kupuj pa „le v steklenicah“.

V Ljubljani pri gospodih:

480 9-3

Ivan Fabian, naslednik Anton Korbar

F. Groschl

C. C. Holzer

Ivan Jebač

Bled: O. Wölfling, P. Homan.

Črnomelj: A. Lakner, K. Müller

B. Schweiger, A. Zirc.

Draga: P. S. Turk.

Hrib: A. Bučar, Fran Kovač.

Idrija: A. Jelenec, J. Septaves.

Kamnik: Anton Pintar, Fran Subelj.

Kočevje: Fr. Loy, P. Petsche,

J. Röthel, Matija Kom, Fran Schleimer.

Kostanjevica: Alojzij Gač.

Kranj: Fr. Dolenc, Vilj. Kiler,

J. Krenner, Adolf Kreuzberger,

Jan. Majdič, Karol Šavnik,

lekarnar pri sv. Trojici.

Anton Ječminek

A. Kanc, drog.

C. Karinger

Mihail Kastner

Edmund Kavčič

Kham & Murnik

Jožef Kordin

Anton Krisper

Peter Lassnik

Karol Lexander

A. Lilleg

P. Mencinger

Ivana Perdana

nasledniki

Rudolf Petrič

Karol Planinšek

J. C. Röger

A. Šarabon

Viktor Schiffer

M. Spreitzer

Anton Stacul

Fran Stupica

M. E. Supan

A. Sušnik

Krsko: F. H. Aumana sin, R.

Engelsberger.

Litija: Lebinger & Bergmann.

Lož: F. Kovač.

Mirna: Jos. Schuller.

Mokronog: J. Errath, B. Sbil

pri Škofu.

Novo mesto: Küssel & Končan,

Adolf Pauser.

Polhovi Gradec: I. A. Leben.

Postojna: K. Ceferin, Anton

Ditrich, G. Pikel.

Radeče: J. Haller, J. Trepečnik,

I. občno radeško konsumno

društvo.

Ferd. Terdina

J. Tonich

Uradniško-kon-

sumno-društvo

Radovljica: L. Fürsager, Fri-

derik Homann, Oton Homann

Šodražica: Ivan Levstik.

Škofja Loka: E. Burdych, M.

Zigon.

Šiška: J. C. Juvančič.

Travnik: G. Bartol.

Trebnje: Jakob Petrovič.

Tržič: Fr. Raitzarek.

Velike Lašče: F. M. Doganoc.

Vipava, Vrhpolje: Fr. Kobal.

Vrhnika: M. Briley.

Zagorje: R. E. Mihelčič, Jan.

Müller sen.

Žužemberk: Jakob Dercani.

„Pri Amerikancu“.

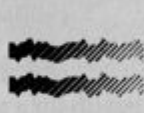

„Pri Amerikancu“.

Važno naznanilo!

Ker sem se hotel, kakor znano, 1. maja 1902 iz svojih začasnih založnih prostorov na Sv. Petra cesti stalno preseliti na Mestni trg št. 5, in mi je to, žalibog, slučajno izpodletelo, in ker sem zaradi tega tudi odpovedal najem ene izmed mojih dosedanjih prodajalnic, sem primoran nabavljeno blago po ceni oddati, in zato so od današnjega dneva vse cene znatno znižane in od 20. maja bo

velika prodaja ostankov

 za vsako možno ceno.

Vse cenjene kupce upam v istini z jako nizkimi cenami odškodovati, ako morda pri obisku moje sedanje prodajalnice naletete na nekoliko nereda zaradi premnovega blaga v prodajalnici.

Z velespoštovanjem

604 3-2

Friderik Hodschar

Ljubljana,

„pri Amerikancu“. Sv. Petra cesta 4 in 6 „pri Amerikancu“.